

TEDENSKO GLASILO DELOVNEGA KOLEKTIVA ISKRA
— INDUSTRIJE ZA ELEKTROMECHANIKO, TELEKOMU-
NIKACIJE, ELEKTRONIKO IN AVTOMATIKO, KRANJ

Predsednik ZIS Petar Stambolić v ZZA

LJUBLJANA, 29. februarja — Na povabilo republike je prišel danes na tridnevni obisk v Slovenijo predsednik Zveznega izvršnega sveta Petar Stambolić, ki sta ga spremljala zvezni sekretar za promet in zveze Marin Cetinić in podsekretar Zveznega izvršnega sveta Vujica Gajinović.

Visoke goste so na železniški postaji v Ljubljani pozdravili in se jim pridružili še najvišji predstavniki naše republike: predsednik izvršnega sveta skupščine SRS Viktor Avbelj, sekretar CK ZKS Miha Marinko, podpredsednik izvršnega sveta Janko Smole in predsednik republiške gospodarske zbornice Riko Jerman.

Namen obiska: seznaniti se s področjem dejavnosti nekaterih najpomembnejših tovarn in gospodarskih organizacij v ljubljanskem, mariborskem in celjskem okraju. Prvi obisk so namenili zavodu za avtomatizacijo v Ljubljani.

Pred vhomom v avlo nekdanjega trakta tobačne tovarne, ki je dobila pred dnevi povsem drugačno podobo, sta goste pričakala gen. direktor Dušan Horjak in direktor ZZA France Dobnikar. Skupaj so si nato ogledali posamezne laboratorije po panogah in celokupno razvojno delo, tako, da so gostje dobili vpogled v razvojna dela od začetne idejne konstrukcije, prek načrtovanja in prototipa do izgotovljene tehniške proizvodnje in servisne dokumentacije, pripravljene za serijsko proizvodnjo v tovarni. Predsedniku Petru Stamboliću so pojasnjevali

posamezne razvojne faze dela naši strokovnjaki in tudi odgovarjali na zastavljena vprašanja.

Po ogledu tehniških prostorov so se vsi navzočji zbrali v sejni sobi. Tamkaj so se jim pridružili še zbrani novinarji in radiotelevizija. Med prisotnimi se je nato razvila spontana debata o pomembnosti tehniških raziskav za razvoj avtomatizacije, o uveljavljanju tehničnih dosežkov v industriji in gospodarstvu, pa tudi o bodočem razvoju našega podjetja in sedanjih težavah, ki tarejo ZZA in »Iskro« in zavirajo nagel

vzpon ter rast elektronike, zlasti avtomatizacije.

Generalni direktor Dušan Horjak je predočil navzočim sedanje nezdravo tekmovanje posameznih elektronskih tovarn v državi, ki po nepotrebnem trošijo ogromna denarna sredstva in zaposlujejo tehnične strokovnjake za iste razvojne naloge. Slej ko prej bo treba uskladiti delo razvojnih laboratorijev in institutov in ne cepiti strokovnih sil za neke lokalistične težnje. Lep primer harmoničnega medsebojnega usklajevanja je dogovor, po katerem bo ZZA v bodoče razvijal vse tehnične naloge za banjaluško podjetje »Rudi Cajavec«. Potekajo pa tudi razgovori z »Radioindustrijo« in »Nikolo Teslo« — obe iz Zagreba.

Direktor ZZA Franc Dobnikar je navedel nato nekaj drastičnih primerov takega nesmiselnega tekmovanja, med drugim semaforizacijo križišč, kjer imamo v državi

kar tri proizvajalce naprav za avtomatično reguliranje cestnega prometa.

Predsednik Peter Stambolić je s vidnim zanimanjem sledil posameznim razlagam, stavljal dodatna vprašanja, da bi dobil čim popolnejšo sliko o delu Zavoda in Iskre.

Ob koncu je bil predsednik naprošen, naj poda nekaj svojih vtisov, ki jih je dobil ob ogledu naših laboratorijev.

Predsednik Petar Stambolić je izjavil, da je bil zelo impresioniran nad uspehi naših razvojnih laboratorijev, ki so nedvomno izredno pomembni pri razvoju industrije in gospodarstva. Vidno presenečen pa je bil tudi nad izredno široko dejavnostjo našega podjetja. Predstavnike zavoda in podjetja je ob zaključku naprosil, naj posredujejo kolektivoma njegove pozdrave in želje za čim uspešnejše nadaljnje delo.

Marjan Kralj

Ob 8. marcu, dnevu žena

Na dan 8. marca pred 54 leti, je bil na mednarodni konferenci žena v Koppenhagenu, na predlog Klare Cetkin, sprejet sklep, da se vsako leto 8. marec proslavlja kot »MEDNARODNI DAN BORBENE SOLIDARNOSTI ŽENA«. Dan žena se danes slavi skoraj v vseh krajih sveta, v mnogih državah so žene dobile enake politične pravice kot moški, kar so bile takrat le sanje.

V Jugoslaviji ženske danes predstavljajo četrtino vseh zaposlenih, mnoge so in pridobivajo najvišje naslove in položaje v društvenem in javnem življenju, iz leta v leto jih vedno več sodeluje v samoupravnih organih, ljudskih odborih itd.

Čeprav mnogokrat ponavljamo ista vprašanja, pa so naša praktična prizadevanja v reševanju objektivnih okoliščin, ki direktno ali indirektno vplivajo na uveljavljanje ženske v naši družbi in na njeno strokovno izobraževanje, premajhna in prepočasna. Če omenimo le vprašanje razbremenitve v gospodinjstvu, ustvarjanje družbene materialne osnove za varstvo otrok, širjenje uslužbenosti dejavnosti itd. vidimo, da smo ostali na pol poti.

Krajevne skupnosti in družbene organizacije kot ženske

same — kljub dobri volji ne bodo mogli hitreje reševati teh problemov, dokler ne bo nastal odločilen prelom v širšem razumevanju tega problema v komunalnih skupnostih kot celoti, to je v delavskih svetih, upravnih odborih, skratka pri vseh občanih in družbi kot celoti. Reševanje tega problema ne more biti v krilatici »ženska naj se vrne v gospodinjstvo«, temveč v hitrejšem reševanju nasprotij med njeno aktivnostjo v proizvodnji in

med pogoji, v katerih živi in dela.

Potrebno bo, da se organizacije socialistične zveze — poleg žensk — še bolj zavzemajo za uveljavljanje naprednih pogledov proti ostankom stare miselnosti, za realno ocenjevanje vloge žensk v

proizvodnji in v upravljanju, pa tudi za to, da kandidiranje žensk v delavskem in družbenem samoupravljanju ne bi obravnavali zgolj s formalne, temveč tudi z vsebinske strani.

Naš Roman Seljak - državni prvak v smučskih tekih

Kdor goji le malo zanimanje za zimske športe, ga pozna. Miren in skromen, vesten pri delu v servisu v Rožni dolini in zagrizen na srežnih rebreh. Da, tak je naš Roman Seljak, ki se že nekaj let lepo uveljavlja na domačih in tujih snežiščih, čeprav mu za resen trening nikoli ne ostaja dovolj prostega časa.

Letos se je ta priljubljeni član delovnega kolektiva ISKRE udeležil tudi IX. olimpijskih iger. V družbi hudih konkurentov iz mnogih držav, se je družno z našimi reprezentanti, kar dobro odrezal, čeprav bi mu od vsega srca želeli, da bi se uvrstil še bliže vrhu.

Po vrnitvi iz Innsbrucka se je Roman marljivo lotil treninga. Na tihem si je želel in upal, da si bo glede na svojo formo letos lahko »pritekel« naslov državnega prvaka.

Njegova prizadevanja niso bila zaman. S ponosom lahko zapišemo, da je postal državni prvak za 1. 1964 kar dvakrat in sicer v teku na 15 in na 30 km. Petnajstkilometrsko progo je »absolviral« v 49 minutah in 19 sekundah, medtem, ko je za 30 km poterboval uro, 19 minut in 5 sekund. Roman Seljak pa je odlično tekkel tudi v štafeti 4 x 10 km in se je tako štafeta kranjskega Triglava z minuto in 25 sekundami slabšim časom uvrstila za zmagovalno štafeto Enotnosti.

Na tekmovanjih za državno prvenstvo je tokrat Roman Seljak dokazal, da mu najbolj leži hitra in trda proga. Z velikim upanjem smo mu želeli srečno pot in čeber uspeh, ko je odhajal v Morbier v Franciji, kjer naj bi

(Dalje na 3. strani)

O mnenjih, kritikah in informacijah

TOVARIS UREDNIK!

V »Delu« sem zasledil pod naslovom »O JASNOSTI IN NEJASNOSTI«, ki govori o mnenju in kritiki — tudi to-
le:

»Območje naše ekonomike in praktičnega družbenega življenja vse preveč zavijamo v povsem neupravičen plašč skrivnosti in nedojemljivosti. Če zaradi naše globoke demokratizacije in delavskega samoupravljanja bi morali naš gospodarski jezik približevati preprostu človeku, ki ga kljub temu, da je upravljalec, ne smemo idealizirati; ne pa, da se pri gospodarskih in družbenih pojavih skoraj trudimo, kako bi jih postavili pred ljudi v čimbolj zapleteni in nejasni obliki. Naša ekonomska znanost lahko načenna vse nejasnosti — in bilo bi prav, če bi to delala vse več — dejstvo je tudi, da je naš ekonomski sistem razdeljevanja dohodkov in sredstev specifičen, toda vse to se da povedati tudi preprosto in jasno, če smo si na jasnem tudi sami. Namesto da bi ljudje odločali o vsebini, se morajo zaradi formalnih nejasnosti često otepati z razumevanjem zunanje besede tehnologije.

Seveda pa ne gre zgolj za ekonomiko in terminologijo, gre za vse široko vsakdanje konkretno družbeno dogajanje, ki bi moralo biti prav zaradi tega, ker živimo v socializmu, se pravi v poštemem notranjem in družbenem dogovoru, vsem čimbolj javno in jasno. Tisk ima že od nekdaj in v vseh sistemih značaj psihološkega ventila za javno obravnavanje in kolikor tolikšno jasnost stvari. V socializmu bi moral to vlogo razvijati še posebej, in vendar se pogosto ustavljamo pred vprašanjem: ali naj to zapišemo ali ne.

Ce neka gospodarska veja ne uspeva, so vselej možni vsakovrstni ukrepi, toda treba je povedati, zakaj. Ni mogoče govoriti o dejanskem nagrajevanju po delu, če je naš dinar v različnih okoliščinah različno vreden, če plačujemo enkrat za dolar 700, enkrat 2000 dinarjev, če se vozimo enkrat za 10, enkrat za 20, enkrat za 30 ali 40 dinarjev. V ekonomiki so možni primanjkljaji in izgube zlasti ob današnji svetovni soodvisnosti proizvodnje, prometa in cen, nejasnosti pa ne. Če kje, potem moramo v socializmu vedeti, kaj in zakaj nekaj stane toliko in toliko. Vprašanje investiranja je stvar strokovnjakov pa tudi javne razprave.

Tov. urednik! Kako pa pri nas? Se dovolj trudimo, za zadovoljivo informiranje proizvajalcev? Ne skrivamo preveč izredno važnih sklepov pod plašč poslovne skrivnosti? Menite, da naš proizvajal-

Iščemo nove sodelavce

ZA REDNA DELOVNA RAZMERJA:

Uprava podjetja Kranj

— REFERENTA ZA SPLOSNE ZADEVE V SEKRETARIATU

ki zajema delo upravnega značaja. Za zasedbo delovnega mesta se zahteva strokovnost pravilnika.

— PRAVNIKA

z dokončano pravno fakulteto in poznavanjem gospodarske problematike.

— INDUSTRIJSKEGA PSIHologa ZA DELO V KADROVSKI SLUŽBI

Delo je samostojno, zaradi tega je potrebna vsaj nekajletna praksa v industriji.

— SOCIOLOGA V KADROVSKI SLUŽBI

Delo je samostojno, zahteva se nekajletna praksa. Navedena delovna mesta so v Kranju.

— POMOČNIKA DIREKTORJA PROIZVODNEGA SEKTORJA

Za to delovno mesto se zahteva elektro ali strojna fakulteta z večletno prakso v elektroindustriji.

— ASISTENTA V PROIZVODNEM SEKTORJU

Za to delovno mesto se zahteva elektro ali strojna fakulteta z nekaj leti prakse.

— TEHNOLOGA — PROJEKTANTA V INVESTICIJSKEM SEKTORJU

z dokončano strojno fakulteto in nekaj leti prakse s projektantskega področja.

— VEČ GRADBENIH PROJEKTANTOV

gradbenih inženirjev z nekajletno prakso v projektiranju industrijskih objektov

— POMOČNIKA DIREKTORJA PROGRAMSKEGA SEKTORJA

s strojno, elektro ali ekonomsko fakulteto in dolgoletno prakso v programiranju industrijske proizvodnje.

Delovna mesta v proizvodnem, investicijskem in programskem sektorju so v Ljubljani.

Prosimo, da pošljete ponudbe kadrovske službi Uprave podjetja, Kidričeva 40, Kranj.

Zunanje trgovinska organizacija, Ljubljana

— UVOZNE IN IZVOZNE REFERENTE

z dokončano tehniško fakulteto in znanjem vsaj enega tujega jezika.

— VEČ KORESPONDENTOV

z dokončano ekonomsko šolo ali administrativno šolo in znanjem vsaj enega tujega jezika.

— VEČ STENODAKTILOGRAFK

z administrativno šolo in znanjem angleškega ali nemškega jezika.

— ANALITIKA

za področje analize poslovanja. Zahteva se ekonomska fakulteta z nekaj leti prakse.

Prosimo, da pošljete ponudbe ISKRI — KRANJ, zunanjetrgovinska organizacija, Ljubljana, Miklošičeva 10/V.

Tovarna elektrotehničnih in finomehaničnih izdelkov, Kranj

— ŠEFA FUNKCIJSKE KONTROLE

Za delovno mesto se zahteva elektrofakulteta in nekaj let prakse.

Ponudbe sprejema kadrovske oddelke Tovarne elektrotehničnih in finomehaničnih izdelkov — Kranj, Savska Loka št. 4.

Tovarna električnih aparatov, Ljubljana

— VEČ ELEKTROINŽENIRJEV IN TEHNIKOV

za delo na tehnološkem področju. Mogoča pridobitev stanovanja v letu 1964.

— VEČ STROJNIH INŽENIRJEV IN TEHNIKOV

za delo na tehnološkem področju. Mogoča pridobitev stanovanja v letu 1964.

— EKONOMISTA — ANALITIKA

za vodjo plansko-analitskega oddelka. Mogoča pridobitev stanovanja v letu 1964.

— ELEKTRO ALI STROJNEGA TEHNIKA

s prakso na področju planiranja za glavnega planerja signalno-varnostnih naprav. Mogoča pridobitev stanovanja v letu 1964.

— ELEKTROTEHNIKA

s prakso za vodjo montaže relejev.

— VEČ KV IN NK FINOMEHANIČNIKOV

Prosimo, da pošljete ponudbe kadrovske službi Tovarne električnih aparatov, Ljubljana, Savska cesta 2.

— VEČ STROJNIH INŽENIRJEV IN STROJNIH TEHNIKOV

z nekaj leti prakse, lahko tudi začetniki.

Tovarna elementov za elektroniko, Ljubljana

— VEČ STROJNIH KLJUČAVNICARJEV

s 5-letno prakso v tej stroki.

— VEČ ELEKTRICARJEV

s 5-letno prakso in po možnosti z VK kvalifik.

— KORESPONDENTA

z administrativno šolo, lahko začetnik

Tovarna za elektroniko in avtomatiko, Ljubljana

— VEČ VRATARJEV IN ČUVAJEV ZA VRATARSKO IN ČUVAJSKO SLUŽBO

V poštev pridejo tisti, ki imajo pogoje o čuvarski službi (Uradni list SFRJ št. 5/63)

Ponudbe pošljite ISKRI — KRANJ, Tovarna za elektroniko in avtomatiko, Ljubljana-Pržan 24.

Tovarna usmerniških naprav, Novo mesto

— ŠEFA TEHNIČNEGA SEKTORJA

Pogoj: elektrofakulteta in 5 let prakse v elektroindustriji. Stanovanje zagotovljeno.

Ponudbe pošljite ISKRI — KRANJ, Tovarna usmerniških naprav, Novo mesto-Bršlin.

lec ni zrel trezno premisliti nima sklepi o večjih investicijah povedalo in pojasnilo nekdo stvar dobro in razumljivo obrazloži? Nisem za Tudi o težavah naj se pove razne ankete, ki se ponavadi ljudem. Razumeli bodo, toda izrodijo, ker je predpriva, le takrat, če bodo kasneje videli, da je bila izrečena beseda zelo, zelo pomanjkljiva — pač da resnice, ne pa, da se za tem skriva neodgovorno in malomarno delo. Sklep UO jim upanjem računali na začetek 42-urnega tedna. Z. A.

— — —

Pripis uredništva: Menimo, da mi nimamo k Vašemu pismu kaj dodati. Želja uredništva in vseh družbeno-političnih (Dalje na 16. strani)

Racionalizatorji v tovarni električnih aparatov

V našem listu o tem doslej še nismo spregovorili, a se v zadnjem času tudi v naši tovarni električnih aparatov vse bolj in bolj uveljavljajo racionalizatorji. To pot smo obiskali tri med njimi, vendar so nam na komisiji

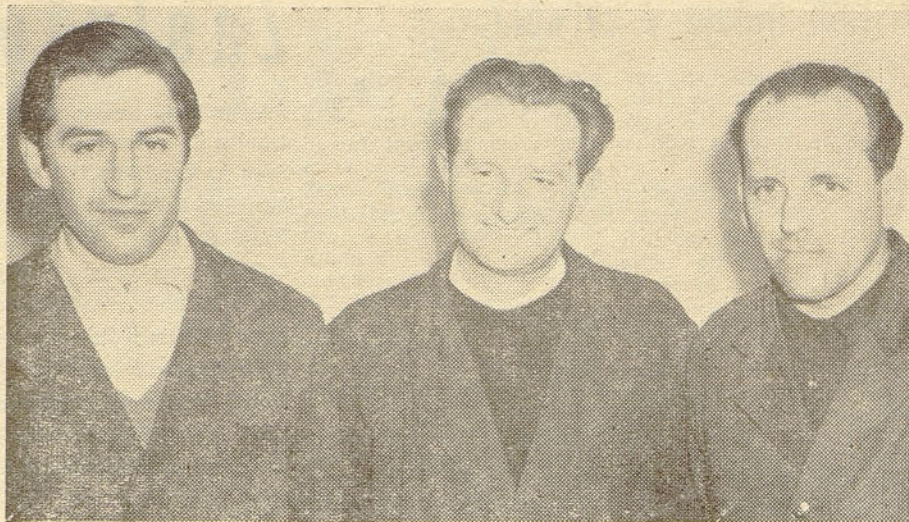
za izume in tehnične izboljšave v tovarni »zagrozili«, da bomo kmalu lahko obdelali tudi predloge vrste drugih, ki neumorno snujejo in iščejo izboljšave pri svojem delu.

Stane Malovrh je skupinovodja v splošni skupini. Spoznal je, da bi bilo škoda, če bi neizkoriščenih obležalo v skladišču skoraj 3000 eloksiranih napisnih tablic za izdelke VKM. Le-te namreč spričo vezalne sheme, ki je bila natisnjena na spodnji strani, niso bile uporabne, zaradi različnih izvedb VKM. Po njegovem »receptu« so del z vezalno shemo odrezali in tako tablice lahko uporabili, medtem ko so na vsak izdelek prilepili nalepko z natisnjeno ustrezno vezalno shemo.

Nadalje je Stane Malovrh predlagal spremembo elementa v PZT (avtomatično pretikalno »zvezda-trikot«) kombinaciji, ki služi za časovno nastavitev preklopa »zvezda-trikot«. Po njegovem predlogu je pri novih izdelkih CRB odpadla osnovna plošča, s čimer je tako prihranjen material in izdelavni čas v letni vrednosti okrog 300.000 dinarjev. Za oba tehtna predloga je Stane Malovrh dobil 56.500 dinarjev nagrade in pa priznanje, ki ga bo še naprej vzpodbujalo k razmišljanju o izboljšavah in racionalnejšem proizvodjanju.

Tudi **Mile Grujaković**, vodja finomehanske delavnice se je doslej odrezal z dvema umestnima predlogoma. Najprej je pri časovnem releju CRm 10 izboljšal nastavitve gumba. Pri prejšnjih izvedbah se je namreč vselej pojavilo nepotrebno, oziroma škodljivo premikanje gumba, po večkratnem delovanju. V ta namen je izdelal nov tip odbojne vzmeti, njen nosilec, nosilec gumba ter nastavitveno ploščico. Dosedanja slabost pri tem tipu časovnih relejev je odpadla, pri čemer se je izboljšala njihova kakovost. Predlog mu je prinesel 5000 din nagrade, prav toliko kot tudi drugi, pri katerem je po lastni zamisli izdelal prototip zobnika VII in s tem pri časovnem releju CRm 21 odpravil pomanjkljivost, ki je bila ugotovljena v tehniški dokumentaciji tega izdelka.

Vodja montažne skupine pomožnih relejev **Ciril Habat** je ugotovil, da pri dobavi materiala za montažo pomožnih relejev PRsg 120 dobiva odvečni material, ki je zajet tudi na kosovnici v planskem oddelku. V ta namen je predlagal spremembo kosovnice, pri čemer tako odpade 5 nepotrebni sestavnih delov. Za njegov predlog so mu priznali ustrezno nagrado.

Z leve na desno: Stane Malovrh, Mrle Grujaković in Ciril Habat

Franja Kraupner iz tovarne električnih aparatov

Že zgodaj po razsulu stare Jugoslavije je tedaj mlado dekle našlo svoje mesto v narodnoosvobodilnem gibanju. Kot terenka, delavka OF in zaupnica v revirju Zasav-

čila v kolektiv tovarne električnih aparatov. Medtem si je našla moža in si ustvarila lastno ognjišče, skromen dom, vendar pa dom, poln zadovoljstva po prestanih vojnih tegobah. Dolga leta se je z družino stiskala v tesni sobi in pozneje v majhnem stanovanju, dokler z možem nista sklenila, da si bosta s temeljitim varčevanjem in brez posojil postavila lastno hišo. Verjamemo ji, da to ni bila lahka odločitev, vendar sta vztrajala in po desetih letih pritrgovanja in neumornega dela bo v kratkem zasluženi »klikof«, ko se bo Franja s svojo družino vselila v svoj novi dom.

Tiha in skromna, vestna pri delu, je nekaj let v naši tovarni delala na štancah, nato je prišla v skladišče orodja, prav te dni pa so ji z razumevanjem omogočili,

da je dobila delovno mesto v skladišču surovin.

Prva leta po vojni je Franja aktivno delala tudi v raznih organizacijah na terenu, v zadnjem času pa le pri Rdečem križu. Razumljivo, da ji je ob zaposlitvi, skrbi za družino in nemajhnih nalogah pri gradnji lastnega doma, kaj bore malo ostalo prostega časa.

Ob slovesu je vrla Franja dejala, da bo morda zdaj v novem okolju kaj več časa tudi za družbeno politično delo, sicer pa sodi, da je v kolektivu, ki šteje polovico žensk, vse premalo tovarišic, ki bi aktivno sodelovale v organih delavskega samoupravljanja in v družbeno političnih organizacijah v tovarni.

Ob dnevu žena Franji Kraupner naše iskrene čestitke!

»Težka je bila pot...«

Ze peto leto dela **Minka Kapija** v obratu za proizvodnjo žarnic v tovarni elementov za elektroniko. Pred časom je delala v kontroli,

vendar se zdaj bolje počuti na novem delovnem mestu. Izvedeli smo za njeno zanimivo in težko pot med vojno.

Organizirano se je vključila v osvobodilno gibanje v aprilu 1942. Vse do začetka leta 1944 ji je ob raznih nevarnih akcijah uspevalo, da jih je skrila pred okupatorji. Potem pa se je nekega dne zataknilo. Nemci so jo aretirali. Preživela je vrsto težkih zasliševanj, na katerih so hoteli iz nje iztisniti imena tistih, s katerimi je delala. Toda kljub vsemu je Minka ostala močna in ničesar ni priznala. Posledica njenega molka je bila jasna — odvekli so jo v zloglasno taborišče v Spodnji Sleziji.

Tu je Minka preživela dobrih pet mesecev trdega taboriščnega življenja, ki pa se je po prav čudežnem naključju končalo prej, kot bi (Dalie na 4. strani)

je I. se ni ustrašila tudi najtežjih nalog. Bila je z vsem srcem predana velikemu gibanju slovenskega in vseh jugoslovanskih narodov. Precej dolgo je njeno aktivno delo ostalo skrito okupatorju in njegovim domačim pomagačem, toda slednjič so ji tla le postala prevroča. Morala je v partizane.

Osmega avgusta 1944 se je vključila v enoto naše ljudske vojske in doslej aktivno ilegalno delo zamenjala z neizprosnim bojem zoper okupatorja. Toda že 6. januarja 1945 so jo bili Nemci pri Češnjici v Bohinjskem kotu zajeli. Sledilo je novo trpljenje — taborišče blizu Železne Kaple na Koroškem, kjer je poleg ponižujočih psokv, bre in klofut okusila vso kulturo nacističnih mučiteljev. Tu je pričakala konec vojne, ko se je z drugimi interniranci spet vrnila domov.

Po osvoboditvi se je Franja zaposlila najprej v kuhinji doma LM, nato je 11 let službovala v tovarni konzerv in se slednjič vklju-

gi tekač jugoslovanske reprezentance v štafeti 1 x 10 km. Čas, ki ga je dosegel pri teku — 43 minut in 55,9 sekund je vsekakor dokaz, da zaradi temperature ni mogel dati več od sebe. No, kljub smoli, se je naša reprezentanca uvrstila na 5. mesto.

Vrlému Romanu, ki s tovarišema Kobentarjem in Peternelom potuje iz Francije še na tekmovanja na Finskem, iskreno želimo, da bi okrevaj in tam čim bolj dokazal svoje letošnje zmogljivosti.

Ja

Koliko delajo v Evropi?

O problemu dolžine delovnega tedna na široko diskutirajo v raznih deželah sveta, v zadnjem času pa tudi po naših podjetjih.

Kako je s temi rečmi drugod po svetu?

Sodeč po raznih dejstvih, Nemci ne zaslužijo ugled »težkih delavcev«, ki so ga uživali do nedavnih časov. Tako vsaj so pokazale preiskave glede delovnih ur, letnih dopustov in praznikov, ki so jih izvedle neke švedske organizacije in Mednarodna organizacija dela. Nemci delajo že sedaj za 15 odst. manj kot so delali poprej, mnoge tovarne pa so že podpisale pogodbe, da bodo do 1966. leta skrajšale dose-danji delovni teden od 44,7 ur na komaj 40 ur. V vsej Evropi je čutili tendenco za skrajšanjem delovnega tedna.

Delavci v Svici, Franciji in Italiji delajo več časa kot v Nemčiji. Francozi in Italijani delajo najdlje — povprečno od 45 do 48 ur tedensko. V Angliji so zmanjšali delovni teden od povprečnih 47,4 ur v 1960. letu na sedanjih 42 ur. Najkrajši delovni teden v Evropi ima Norveška, kjer

preživijo delavci v povprečju 39,6 ur tedensko v tovarnah. Toda večina evropskih držav še ni v stanju uvesti delovni teden 40,4 ur, ki je že v veljavi v Združenih državah.

Vendar pa so v večini evropskih dežel letni dopusti daljši kot v ZDA. V Italiji znaša sedaj letni dopust povprečno 36, a v Nemčiji 33 dni. Čeprav imajo britanski delavci najkrajši delovni teden, je njihovih 18 dni letnega dopusta vsekakor najkrajši letni odmor v Evropi.

Italijani se ne strinjajo z osemurnim delovnim dnevom, kot je v praksi v Ameriki. Niso zadovoljni z enournim odmorom za kosilo, temveč zahtevajo tradicionalno siesto opoldne, ki jo delavci preživijo v svojih domovih. Ko je italijanska vlada poskušala uvesti delovni dan brez prekinitve za siesto, so se sindikati uprli, češ da bi to ločilo delavce od njihovih družin, oz. precej pripomoglo k razpadanju družin.

Ljubo

Zaslužen priznanje

V ISKRI — tovarni za elektroniko in avtomatiko v Pržanu je že od leta 1956 zaposlen kot šofer avtobusa tov. Karel Sušteršič. Morda celo bolj kot zase skrbi za svoje vozilo LJ 61-06, s katerim vozi na delo in z dela številne člane delovnega kolektiva. Na števci njegovega avtobusa se vsak dan številke pomaknejo za lepo kopico kilometrov in tako je v teh skoraj osmih letih z njim prevozil nad 300.000 kilometrov.

Karl Sušteršič je torej prevozil skoraj neverjetno razdaljo, posebno še, če povemo, da njegovo vozilo v tem času še ni bilo na generalnem popravilu. Še več — tako je rav-

nal z njim, da ga v vseh teh letih tudi še ni bilo treba prebarvati. Kaj velja tako vestno, marljivo in požrtvalno delo večšega šoferja, pa nam končno povedo še številke. Karl Sušteršič je v teh letih službovanja zelo varčno hranil »svoje kubike« in tako z racionalno vožnjo prihranil nad 2 tisoč litrov bencina, kar tuji ni kar tako.

Ob vsem tem pravzaprav ni nič čudnega, če je na predzadnjem zasedanju upravnega odbora med drugim bil obravnavan tudi »primer« Karla Sušteršiča in njegovega zvestega sodelavca — avtobusa LJ 61-06. Oba sta to zaslužila. In prav je, da vsak

zaslužen član kolektiva prejme ustrezno priznanje. OU tovarne je, upoštevajoč šušteršičevo prizadevnost in vestnost, sklenil, naj vzorni šofer avtobusa prejme enkratno nagrado v znesku 35.000 dinarjev.

Karlu Sušteršiču za njegove uspehe in priznanje čestitamo v imenu bralcev in želimo, da bi še dolga leta tako skrbno ravnal z zaupanim vozilom in v veselje vseh tistih, ki jih dan za dnem varno prevaža na delo in z dela. In še ta želja — med številnimi šoferji v našem podjetju, naj bi po takih lastnostih ne bil osamljen!

C.

»Težka je bila pot...«

(Nadaljevanje s 3. strani)

si lahko mislila. Imela je namreč brata partizana in ta ji je priskrbel lažne dokumente. Iz taborišča je vsak dan odhajala na delo in tako se je nekega dne nepričakovano srečala z ilegalcem Edom Vidregarjem iz Drtije pri Moravčah. Kot je mnogim drugim v teh težkih letih uspel pomagati, je tudi Manki pomagal, da je pobegnila in se vrnila oktobra 1944. Toda tu so jo čakale nove tegobe. Vsa družina je pobegnila, ko so Nemci začeli izseljevati. Očeta in enega izmed bratov so brž nato ujeli in ustrelili kot talca, sama pa se je vse do konca vojne, znova aktivna v osvobodilnem gibanju, morala skrivati po senikih in drugod pred Nemci in belogardisti. Pičlih 14 dni pred osvoboditvijo so ji belogardisti po nečloveškem mučenju ubili še enega brata. Tako je ob lastnem, težkem življenju in krutih izgubah v najožji družini, dočakala svobodo.

Kljub zaposlenosti doma in v službi še vedno najde čas za delo v zvezi borcev, sicer pa je marljiva delavka, s katero so v obratu zelo zadovoljni tudi zavoljo dobrih, tovariških odnosov, ki jih goji do svojih sodelavcev in sodelavk.

»Da, med vojno moja pot res ni bila lahka, vendar z vero v pravično stvar lahko prebrodiš marsikaj hudega. Bolj človeka le to, da nekateri tako hitro pozabljajo, kako je naš narod trpel med vojno!«

Pet let mi je bilo, ko sva s starejšim bratcem nabirala teloh. Bila sem razposajena, skakala od grma do grma in pela: »Jaz sem mala roža, roža mamina...« ko je naenkrat bratec dejal: Veš kaj, zapoj to pesem mamici; jutri je njen praznik. Zelo bo vesela.«

»Kakšen praznik? ... sem začudeno vprašala.

»I, kakšen... V šoli so nas učili, da je to dan žena.«

»Dan žena... Kaj pa je to?«

»No, to je približno isto, kot da bi imela god... Razumeš...? je malce nejasno pojasnil.

»O, to pa razumem. Jedli bomo čokolado in lizali bombone. Ej, to bo lepo.«

»Ne vem, če bo tako. Mamica praznuje, in ne ti. Midva bi morala mamico obdariti«, je nekam zategnjeno zatrjeval bratec.

»Pa, pa... saj nimava denarja«, sem solzavo odgovorila.

»To je res. Očeta nimava več, mamica sama zasluži, pa... Očrnil se je in zabljpal.

»Mamica, čestitam ti k prazniku!«

Čudno mi je bilo tedaj pri srčku. »Bratec joka...« sem pomislila. Nisem razumela, da mamica ne more zaslužiti toliko kot očeka in mamica. V otroški nevednosti je bila zame mamica kot nekakšen dedek Mrz. Žarek trenutnega spoznanja, da moja dobra mamica le nima vsega kot dedek Mrz, me je pritisnil k tlom, da sem onemela.

Otroške misli so se mi podile po glavi z eno samo željo: kako razveseliti mojo mamico za njen praznik.

Skočila sem k bratcu, ga prijala za roko in v ognju otroške navdušenosti skoraj zavpila: »Zapela ji bom!«. Bratec, pesmico ji bom zapela!«

»Boš res...?« me je vprašujoče pogledal.

»Bom!... Lepo ji bom zapela.«

»Še nekaj te bom naučil... Hočeš?«

»Daj!«

»Ponovi za menoj: Mamica, čestitam ti k prazniku!«

Še sedaj se spominjam, da sem to ponavljala ure in ure. Da, celo v sanjah. Naslednji dan sva imela z bratcem vajo. On se je v šoli naučil pesem »Materi padlega partizana«, ki mi je bila zelo všeč, čeprav je nisem takrat še dobro razumela. Pripravila sva tudi šopek iz teloh, lepo sva se umila in v prijetni nervoznosti čakala mamico, da je prišla iz službe.

»Dober dan!« smo se veselo pozdravili. Tako,

partizana. Stopila sem naprej in pogledala mamico v oči. Kako me je stisnilo pri srčku: mamici so polzele srebrne solze po licih, čeprav ji je na licih igral nasmeš.

»No, boš ti tudi nekaj povedala,« je rekla in me prijala za obe roki.

»Bom, če se ne boš jokala,« sem šepnila.

»Ne bom... Boš videla, da ne bom.«

Zbrala sem ves pogum in tibo, s tresočim glasom zapela: »Jaz sem mala roža, roža mamina, mamica me boža, rada me ima...« Po pesmici sem hitro dodala: »Mamica, čestitam ti k prazniku!«

»O, moja zlata otroka,« je vsa v solzah šepetala

mamica ter pritegnila brata in mene k sebi.

Kako mi je bilo takrat nekam čudno lepo. Vsa moja otroška čustva je presinjal neznan žarek popolne sreče, ki jo, četudi sem bila otrok, ne bi zamenjala za čokolado ali bombone, čeprav sem si ju tolikokrat zaželela.

Ko se je mati umirila, je rekla: »Kako bi bilo lepo, če bi očeka še živela... Pa so ga Nemci... Tako ponosen bi bil na vaju.«

Otroška leta so minila. Delam... Tako kot moja mati. Spomin na prvo voščilo za Dan žena pa mi je ostal v tako živem spominu, da ga na ta dan v mislih vedno obnovim. Da, tako kot bi bilo včeraj. Kljub oddaljenim letom, mi je z otroškimi čustvi v srcu... skoraj prelepo.

PRAVILNIK

o izumih in tehničnih izboljšavah

I. SPLOSNE DOLOČBE

1.

Ta pravilnik ureja medsebojne pravice in obveznosti med podjetjem ISKRA KRANJ (v nadaljnjem besedilu: »podjetje«) in izumitelji ter avtorji tehničnih izboljšav (novatorji), v kolikor njihovi izumi ali izboljšave nastanejo v tovarnah ali drugih organizacijskih enotah podjetja ISKRA.

2.

V posameznih primerih se lahko razmerja iz prejšnjega člena urede tudi s pogodbo med izumiteljem ali novatorjem in podjetjem.

3.

Za izum se šteje vsaka nova ustvarjalna rešitev določenega tehničnega problema, ki izpolnjuje zakonite pogoje za pridobitev patenta v SFRJ.

4.

Izum je ustvarjen v podjetju:

1. če je prišlo do njega v času, ko je bil izumitelj v delovnem razmerju s podjetjem in v neposredni zvezi z njegovim delom v podjetju;

2. če je prišlo do njega v šestih mesecih po poteku delovnega razmerja s podjetjem, je pa v neposredni zvezi z izumiteljevim prejšnjim delom;

3. če je prišlo do njega po nalogu podjetja z njegovimi sredstvi, ne glede na to, kdaj in kje je bil ustvarjen.

5.

Za tehnično izboljšavo (novatorstvo) se šteje tehnična rešitev, dosežena z racionalnejšo uporabo znanih tehničnih sredstev ali tehnoloških postopkov, s katerimi se dosega večja delovna storilnost, boljša kakovost proizvodov, prihranek na materialu in energiji, boljše izkoriščanje strojev in naprav ter boljša kontrola proizvodnje in večja varnost dela.

6.

Za tehnične izboljšave se ne štejejo:

1. predlogi za izboljšanje organizacije na področju administracije, knjigovodstva, dokumentacije, statistike, planiranja ter organizacijskih ukrepov na področju prometa, blaga in storitev;

2. predlogi strokovnih sodelavcev v Zavodu za avtomatizacijo in v raziskovalnih in konstrukcijskih enotah podjetja, oziroma predlogi sodelavcev, ki se ukvarjajo s takim delom, če se nanašajo na projekte, konstrukcije in tehnološke postopke, ki so jih pripravili in izvedli ti sodelavci v okviru svojih delovnih nalog;

3. predlogi, ki pomenijo samo prenos znanih tehničnih izkušenj iz drugih domačih ali tujih organizacijskih enot ali organizacij z bolj razvito tehniko oziroma iz strokovne literature.

Podjetje oziroma poslovna enota lahko ob upoštevanju vseh okoliščin primera nagradi predlagatelje tudi v prej naštetih primerih, če je to v skladu z drugimi internimi predpisi, ki veljajo v podjetju ali tovarni.

II. ORGANIZACIJA IZUMITELJSKE IN NOVATORSKE DEJAVNOSTI

7.

Vsi organi delavskega upravljanja, tehnično vodstvo podjetja in posameznih tovarn so dolžni skrbeti za razvoj in pospeševanje izumiteljske in novatorske dejavnosti v podjetju.

To dolžnost imajo še posebej komisije za izume in tehnične izboljšave v tovarnah in vri podjetju.

Dolžnost iz prvega in drugega odstavka tega člena zajema zlasti ustvaritev materialnih pogojev za razvoj in razmah izumiteljske in novatorske dejavnosti, najboljše izkoriščanje doznanih izumov in tehničnih izboljšav in varovanje pravic izumiteljev in avtorjev tehničnih izboljšav.

8.

Za organizacijo in pospeševanje izumiteljske in novatorske dejavnosti ima podjetje posebno strokovno komisijo, ki jo imenuje delavski svet podjetja. Administrativno-tehnične posle te komisije opravlja oddelek za izume in tehnične izboljšave (oddelek za tehnične rešitve).

9.

Za organizacijo in pospeševanje izumiteljske in novatorske dejavnosti v tovarnah pa imenujejo delavski sveti tovarn svoje komisije za tehnične izboljšave. Te komisije imajo po potrebi referenta, ki stalno ali občasno opravlja administrativno-tehnične posle v zvezi z delom teh komisij.

10.

Komisija za izume in tehnične izboljšave podjetja pripravlja predloge o višini odškodnine za predložene izume, razpravlja o organizaciji izkoriščanja novih tehničnih rešitev v podjetju ter daje o tem organom upravljanja podjetja ustrezna poročila in predloge, skrbi za obveščanje tovarn o novih tehničnih rešitvah, daje predloge za razpis natečajev za rešitev posameznih tehničnih problemov v podjetju, obravnava in predlaga potrebne ukrepe glede sklepanja licenčnih pogodb za izkoriščanje izumov.

Komisije za tehnične izboljšave v tovarnah pripravljajo predloge za določitev višine odškodnine za tehnične izboljšave, predložene tovarnam, skrbijo za izboljšanje organizacije izkoriščanja novih tehničnih rešitev v tovarnah, predlagajo organom upravljanja tovarn potrebna poročila in predloge ukrepov za izboljšanje te dejavnosti, obveščajo oddelek za izume in tehnične izboljšave o prejetih predlogih in o njihovi rešitvi.

11.

Komisijo iz čl. 8 imenuje delavski svet podjetja, komisijo iz čl. 9 pa delavski svet tovarne.

Komisije sestavljajo tehnični, gospodarski in pravni strokovnjaki v podjetju oziroma tovarnah. Član komisije je tudi predstavnik sindikalne organizacije, ki ga imenuje delavski svet na predlog te organizacije. Prav tako je

član komisije zastopnik društva izumiteljev in novatorjev, v kolikor ta organizacija ali njen aktiv v podjetju obstajata.

Komisija pritegne k sodelovanju tudi predstavnik tiste ekonomske enote, kjer naj se izum ali tehnična izboljšava izkoriščata.

V posameznih primerih sme komisija pritegniti k sodelovanju tudi strokovnjake izven podjetja.

Komisija zaseda praviloma enkrat mesečno.

Predsednik komisije mora biti član upravnega odbora. Tajnik komisije je po svojem položaju vodja oddelka oziroma v tovarnah referent.

12.

Organi upravljanja podjetja in tovarn so dolžni razpravljati o predlogih komisij.

13.

Podjetje ali tovarne pospešujejo razvoj izumiteljske in novatorske dejavnosti tudi tako, da po potrebi razpišejo natečaje za rešitev določenih tehničnih problemov.

V razpisu se zlasti podrobneje opiše problem, določi se rok za oddajo rešitev, nagrade za ustrezno rešitev in drugi pogoji natečaja.

Natečaj razpiše delavski svet podjetja ali tovarn sam ali na predlog komisije in ga objavi tako, kot se določi v posameznem primeru.

Pravico do udeležbe na natečaju imajo tudi osebe izven podjetja.

III. MEDSEBOJNE PRAVICE IN DOLŽNOSTI IZUMITELJEV IN NOVATORJEV TER PODJETJA IN NJIHOVO IZVAJANJE

14.

Podjetje ima pravico izkoriščati izume in tehnične izboljšave. Z uporabljanjem izuma ali tehnične izboljšave je mišljena njihova uporaba v proizvodnji in dajanje po izumu ali tehnični izboljšavi izdelanih proizvodov v promet ter vsaka druga uporaba izuma ali tehnične izboljšave v gospodarske namene.

Če podjetje uveljavlja pravico do izkoriščanja izuma, ima pravico prijaviti izum v svojem imenu zaradi pridobitve patenta.

Podjetje je dolžno izkoriščati izum oziroma novatorstvo s skrbnostjo dobrega gospodarja v optimalnem obsegu.

15.

Izumi

Izumitelji imajo zlasti naslednje pravice:

1. pravico do odškodnine;

2. pravico, da so imenovani kot izumitelji v patentni prijavi;

3. pravico do zaposlitve na takem delovnem mestu, ki je v neposredni zvezi z izumom in njegovim izkoriščanjem;

4. ob sicer enakih pogojih imajo prednost pri natečajih za štipendije za strokovno izpopolnjevanje ali specializacijo in pri drugih ugodnostih;

5. pravico do sodelovanja pri predhodnih pripravah za izum (do prijave patenta) in do sodelovanja pri izkoriščanju izuma v podjetju.

16.

Novatorji imajo smiselno enake pravice kot izumitelji, razen tega pa imajo tudi pravico do diplome.

17.

Izumitelj je dolžan nemudoma obvestiti o izumu tovarno s pismeno prijavo najpozneje takrat, ko je mogoče sklepati, da je izum sposoben za prijavo zaradi patentiranja v SFRJ.

18.

Prijava mora obsegati vse bistvene podatke o izumitelju, izumu in drugih pomembnih okoliščinah. Zlasti mora vsebovati ime, kvalifikacijo in delovno mesto izumitelja, ali je prišlo do izuma po lastni iniciativi ali po nalogu, opis izuma in potrebne načrte.

19.

O sprejemu prijave po čl. 17 izda oddelek oziroma referent potrdilo, v katerem navede ime predlagatelja, datum prijave in splošno označbo izuma.

Avtor mora hkrati s prijavo podpisati tudi izjavo, s katero pod svojo častjo zagotavlja, da je do tehnične rešitve prišel originalno in da prevzema za to vso moralno in materialno odgovornost.

20.

Referent izroči prijavo z gradivom brez odlašanja oddelku za izume in tehnične izboljšave, ta pa mora o tem obvestiti predsednika komisije. Komisija na prvi seji razpravlja o izumu in ga obravnava s tehničnih, gospodarskih in pravnih vidikov.

21.

Tajnik komisije mora povabiti na sejo tudi predlagatelja. Ta ima pravico podati pojasnila in svoje mnenje o vseh vprašanih, o katerih komisija razpravlja v zvezi z njegovim izumom.

22.

Če komisija lahko takoj ugotovi vse gospodarske in tehnične kvalitete ter pravne okoliščine v zvezi z izumom, sprejme tudi ustrezne sklepe, zlasti o naslednjih vprašanih:

1. ali naj podjetje izum izkorišča v eni ali več tovarnah in v tem primeru bodisi patentira izum v svojem imenu v SFRJ ali tudi v tujih državah in v katerih, ali pa naj uveljavi izkoriščanje na temelju licence in v kakšnem obsegu;

2. o tehničnih in gospodarskih prednostih izuma;

3. o sredstvih in ukrepih, ki bi bili potrebni za uvedbo izkoriščanja izuma v podjetju;

4. o predlogu odškodnine, ki naj se izplača izumitelju ter

5. o vseh drugih okoliščinah, ki so pomembne v zvezi z izumom.

23.

Če izumitelj predlog ni bil dovolj izdelan, ga komisija vrne s svojimi pripombami predlagatelju v dopolnitev.

24.

Komisija predloži svoje sklepe kot predlog upravnemu odboru podjetja. Predlog mora biti obrazložen. En izvod tega predloga dostavi predlagatelju, ki sme dati svoje pripombe k temu predlogu istemu organu.

25.

O predlogih komisije odloča delavski svet podjetja.

Izumitelj mora biti vabljen na sejo delavskega sveta oziroma upravnega odbora, kadar odločata o predlogih komisije. Na seji sme izumitelj povedati svoje mnenje o predlogih komisije in dati pripombe.

26.

Delavski svet podjetja mora v dveh mesecih od dneva prijave sporočiti izumitelju, ali namerava podjetje uporabiti svoje pravice do izkoriščanja izuma in pridobitve patenta.

Če izumitelj ni obvestil podjetje o izumu, se šteje rok iz prejšnjega odstavka od dneva, ko je podjetje zvedelo za izum.

Če podjetje noče pridobiti patenta ali če izumitelj ne prejme sporočila o odločitvi v roku 3 mesecev, odkar je dal svoj predlog, ima ta pravico pridobiti patent v lastnem imenu.

Tako pravico ima izumitelj tudi takrat, če podjetje v 3 mesecih od dneva, ko je izjavilo, da namerava uporabiti pravico do pridobitve patenta, ne vloži ustrezne prijave pri Upravi za patente.

27.

Izumitelj in podjetje morata varovati izum v tajnosti do vložitve prijave za pridobitev patenta, na zahtevo enega ali drugega pa tudi vse do objave odločbe o ugoditvi zahtevka za izdajo patenta.

28.

Če podjetje prepusti izkoriščanje izuma še drugim organizacijam, mora varovati korist izumitelja po določbah tega pravilnika, zlasti glede odškodnine, v kolikor se izumitelj sam ne sporazume z drugo organizacijo.

29.

Če je podjetje prijavilo patent za izum, pa v enem letu po tem ne začne izkoriščati izuma ali ne pripravi vsega potrebnega za njegovo izkoriščanje, sme izumitelj zahtevati, da se pravica iz prijave patenta oziroma že podeljeni patent preneseta nanj na stroške podjetja.

30.

Na predlog komisije sme delavski svet podjetja odločiti o tem, ali se izplača izumitelju akontacija odškodnine v višini, kot velja za tehnične izboljšave, še preden dobi podjetje patentno zaščito oziroma še preden začne izkoriščati izum. Dokončno izplačilo se uredi po določbah tega pravilnika o izplačevanju odškodnine.

31.

Če ni drugega sklepa delavskega sveta, ima izumitelj pravico prijaviti svoj izum tudi v tujini. Prav tako ima pravico do patentiranja tudi v tistih državah, za katere si podjetje ni pridržalo pravice.

Izumitelj ima pravico, da izum prijavi v lastnem imenu zaradi patentiranja tudi v tistih državah, za katere je podjetje sicer izjavilo, da bo izum samo prijavilo, vendar pa v devetih mesecih po prijavi v SFRJ tega ni storilo.

POSTOPEK PRI IDEJNI ZASNOVI IZUMA

32.

Če je v okoliščinah iz 4. člena tega pravilnika prišlo samo do zamisli o izumu in izumiteljeva zamisel še ni dokončno izdelana, ima izumitelj pravico prijaviti izum le v njegovi temeljni zamisli.

33.

Prijava zamisli mora obsegati smiselno enake podatke kot prijava že ustvarjenega izuma. Obsegati mora tudi predlog o tem, katera dela bi bilo treba še opraviti za dokončno dognanje izuma. Prijavitelj ima pravico zahtevati vso pomoč pri oblikovanju prijave.

O prijavi se izda izumitelju smiselno enako potrdilo kot pri prijavi izuma po 18. členu tega pravilnika.

34.

O predlogu zamisli razpravlja komisija. Na sejo komisije se mora povabiti tudi predlagatelj, da pojasni tehnične in gospodarske prednosti svoje zamisli.

Komisija mora v svojem poročilu oceniti tehnične in gospodarske prednosti zamisli in pomembne pravne okoliščine v zvezi z njo, razen tega pa mora poročilo obsegati tudi predlog o potrebnih ukrepih za dognanje izuma.

35.

O predlogu komisije odloča delavski svet podjetja.

Če predvideni stroški za dognanje izuma ne presegajo dinarjev 1.000.000, odloča o tem upravni odbor podjetja.

Zoper sklep upravnega odbora se predlagatelj lahko pritoži delavskemu svetu podjetja v enem mesecu od prejema sklepa. Delavec mora biti obveščen o dokončnem stališču v enem mesecu po predaji predloga.

36.

Če želi podjetje opustiti varstvo izuma s patentom, mora tri mesece pred dospelostjo plačila takse za naslednje leto o tem obvestiti izumitelja in mu na njegovo zahtevo prepušiti patent za nadaljnje razdobje. Stroški prenosa in nadaljnega vzdrževanja grede v breme izumitelja.

TEHNIČNE IZBOLJŠAVE

37.

Za prijavo tehnične izboljšave, izdajo potrdila o prejemu prijave, za strokovno oceno predloga in za prijavo zamisli tehnične izboljšave se smiselno uporabljajo iste določbe kot za izume.

38.

Predlog za tehnično izboljšavo se lahko poda tudi ustno pri referentu, ki je dolžan o tem sestaviti zapisnik.

Avtor tehnične izboljšave je to dolžan prijaviti brez odlašanja. Če avtor ne prijavi tehnične izboljšave, ki se že uporablja, najkasneje v 6 mesecih, velja domneva, da se je odvedal pravic do odškodnine. Isto velja tudi, če avtor po 6 mesecih po prejemu diplome ne zahteva za tehnično izboljšavo odškodnine.

39.

Če je predlog tehnične izboljšave sprejet, se izda novatorju diploma. Z diplomom se novatorju priznajo vse pravice, ki jih ima po zakonu in tem pravilniku. Diplomom izda delavski svet tovarne.

Enotno obliko diplome in njeno vsebino predpiše delavski svet podjetja.

IV. ODSKODNINE IN NAGRADE

40.

Višina odškodnine, ki jo izplača podjetje izumitelju, se izračuna na temelju naslednjih elementov:

1. gospodarske koristi, ki jo prinaša izum podjetju;

2. prispevka podjetja oziroma njegovih tovarn, organizacijskih enot in zavodov za dognanje izuma in uvedbo njegovega izkoriščanja;

3. korekturnega faktorja;

4. posebne pomembnosti izuma.

Če ni mogoče izračunati gospodarske koristi, se odškodnina določi po prosti oceni, upoštevajoč pomen izuma in druge okoliščine.

41.

Izumitelj ima pravico do odškodnine za dobo šestih let od pričetka izkoriščanja izuma.

Akcija za gradnjo novih šol v kranjski občini

Gospodarski razvoj v komunni Kranj zahteva tudi popolnejši in kvalitetnejši pouk, da si zagotovimo sposobnejše kadre za vsa področja gospodarstva in družbenih služb. Brez ustreznih materialnih in kadrovskih pogojev pa sodobna šola svojih nalog in smotrov ne more docela uspešno izpolnjevati.

Družba je sicer v povojnem obdobju vložila v investicije za šolstvo velika sredstva, vendar že nekaj časa ugotavljamo, da nas razvoj ter potrebe prehitevajo in je zato nujno, da v čim krajšem času nadoknadimo zamujeno.

V povojnem času je bilo v kranjski občini zgrajenih 6 osnovnih šol: Pševce, Duplje, Zalog, Trstenik, Lucijan Seljak in Stane Žagar in za to potrošenih 538.164.000 dinarjev, kar seveda pri današnjih gradbenih stroških znaša dokaj več.

Spremembe so bile potrebne

Razvoj šolstva v občini je doslej že terjal nekaj sprememb v šolski mreži. V težnji, da bi bilo učnovzgojno delo na nepopolnih in eno ter dvooddelčnih šolah povezano z učnovzgojnim delom na popolnih osnovnih šolah, je bila vzpostavljena mreža matičnih in podružničnih šol. Osamosvojitve šol, samoupravljanje in samostojno gospodarjenje ter sistem dohodka, so terjali še tesnejše povezovanje nepopolnih in popolnih osnovnih šol, zato so v letu 1963 postale nekatere popolne šole centralne, nepopolne pa njihovi zunanji oddelki.

Odkod slabi učni uspehi?

Z organizacijskimi spremembami pa še vedno nismo dosegli zadovoljive ravni učnovzgojnega dela in uspehov, kar v veliki meri lahko opravčimo s pogoji, v kakršnih naše šole delajo. Seveda to niso edini vzroki neuspehov. Pomemben vzrok so prav gotovo neustrezni učni načrti za posamezne predmete in neskladnost med obsegom snovi ter številom predpisanih ur, tako zlasti pri fiziki in tujem jeziku. Predmetniki in učni programi bodo letos korigirani na osnovi analiz, ki so jih izdelale pedagoške službe in Zavod za napredek šolstva SRS, vendar bodo še vedno terjali boljše materialne pogoje za delo in boljšo strokovno zasedbo. Najvidnejši materialni vzroki slabših učnovzgojnih uspehov so:

1. skoraj vse naše šole imajo še vedno slabe materialne pogoje, ki onemogočajo ali

vsaj otežkočajo uvajanje sodobnejših oblik dela,

2. šole nimajo kabinetskih učilnic, le redke imajo zadovoljivo opremljene delavnice za tehnični pouk, telovadnice ter prostore za dodatne dejavnosti,

3. pomanjkljiva ali neustrezna je šolska oprema,

4. vse večje šole delajo v dveh izmenah, nekatere celo v treh, zato nimajo prostorov, kjer bi izvajale dodatno pomoč za slabše učence,

Zakaj nova šola na Zlatem polju

Otroci severnega dela mesta Kranja se šolajo v osnovnih šolah »France Prešeren« in »Simon Jenko«. Stavba je bila zgrajena 1938. leta za približno 700 otrok, to je 20 oddelkov, predvsem od 1. do 4. razreda — torej za razredni pouk. V njej je 20 učilnic in 2 sobi za petje oziroma risanje. Danes sta v stavbi 2 popolni osnovni šoli s 46 oddelki in 1967 učenci, ki imajo od prvega do petega razreda razredni pouk, od 6. do 8. razreda pa predmetni pouk z dokaj zahtevnimi učnimi programi. Za izvajanje predmetnega pouka bi bile potrebne kabinetske učilnice za fiziko, biologijo — kemijo, likovni pouk, glasbeni pouk, tehnično vzgojo in gospodinjstviški pouk. Šoli pa delata s prvimi in drugimi razredi v treh izmenah, predmetni pouk v višjih razredih izvaja brez potrebnih kabinetskih učilnic, hkrati pa je v posameznih oddelkih tudi prek 40 učencev. Ker manjka prostora že za redni pouk, je nemogoče nuditi dodatno pomoč slabšim učencem in organizirati dodatne dejavnosti.

Število prebivalcev se bo povečalo

Po zazidalnem načrtu se bo v naslednjih letih povečalo število prebivalcev na Zlatem polju in pri Vodovodnem stolpu za okoli 5000 in s tem število šolskih otrok za približno 700. Da jih ustrezno vključimo v obvezno osnovno šolanje, bi potrebovali za eno in pol izmenski pouk še nadaljnjih 15 učilnic s potrebnimi dodatnimi prostori. V eno in pol izmenski pouk pa moramo postopno preiti, če hočemo doseči ustrezno realizacijo predpisanih učnih načrtov in zagotoviti otrokom zaposlenih staršev dnevno varstvo v šoli.

Navedena dejstva nam kažejo nujnost, da takoj zgradimo na Zlatem polju popolno osnovno šolo z vsaj 20

organizirale dodatno izobraževanje boljših učencev ter uvedle dnevno varstvo šolarjev.

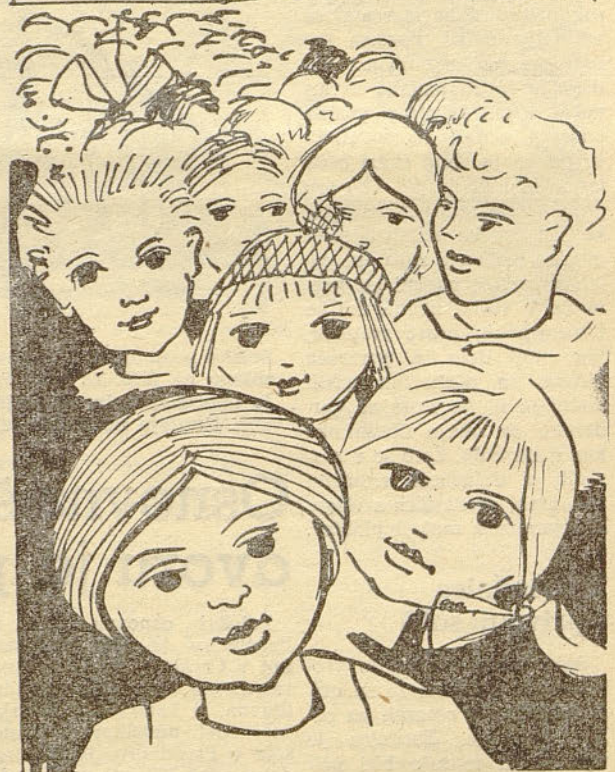
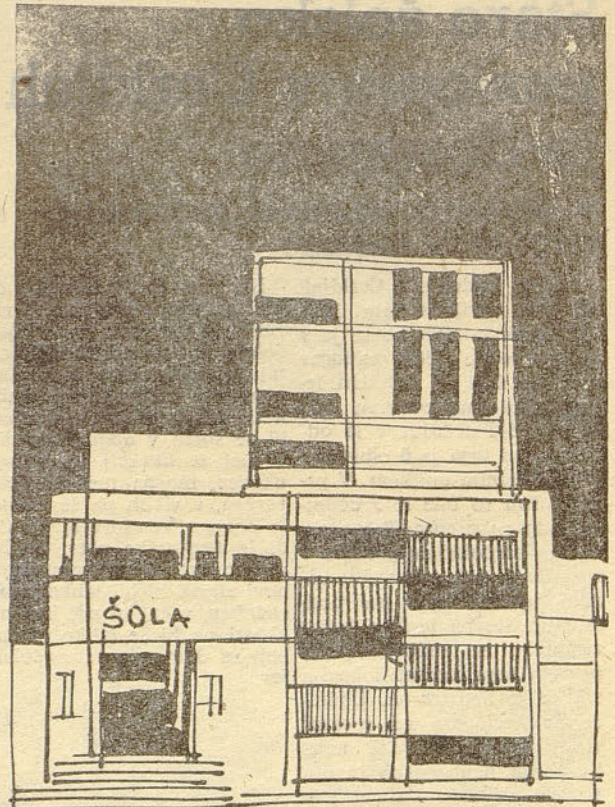
Vsi navedeni vzroki slabših uspehov terjajo, da poiščemo način, kako bi jih čimprej odpravili. Osnovni pogoji za izboljšanje sedanjega stanja je, da preidemo takoj h gradnji novih šolskih splotij na Zlatem polju, v Cerkljah in v Preddvoru in tako znatno povečamo šolski prostor.

učilnicami in dodatnimi prostori. V stavbo na Zlatem polju bi se vselila osnovna šola »France Prešeren«, ki zajema otroke z Zlatega polja, Struževega, južnega dela Kokrice, v bodoče pa bi izšolala tudi učence višjih razredov iz osnovnih šol Duplje, Naklo in Podbrezje. Osnovna šola »Simon Jenko« pa bi prevzela sedanjo stavbo v celoti in v njej uredila tudi potrebne kabinetske učilnice. Šolala bi otroke iz naselja Vodovodni stolp, del Centra, Rupe, v višjih razredih pa tudi učence iz osnovne šole Primskovo.

Enoinpol izmenski pouk

V obeh šolah bi se lahko šolalo v eno in pol izmenskem pouku do 2000 otrok. Predvidevamo pa, da bo po končani izgradnji Zlatega polja ter Vodovodnega stolpa in z vključitvijo višjih razredov s področja šol Duplje, Naklo, Podbrezje in Primskovo v širšem šolskem okolišju šol »France Prešeren« in »Simon Jenko« okoli 2500 otrok. Zato bo perspektivno treba še zgraditi pri Vodovodnem stolpu štirirazredno osnovno šolo za okoli 500 otrok.

S tem bo najhujša stiska za šolski prostor na področju mesta Kranj rešena in bo ob nadaljnji gradnji novih naselij mogoče sproti tudi graditi potrebne nove šole. Tako bo v naselju Planina za nekaj let zadoščala Osnovna šola »Stane Žagar«, z na-

daljnjo rastjo naselja pa bo treba perspektivno do leta 1970 zgraditi na tem področju še eno šolo.

V nekaj letih bo treba rešiti vprašanje šolskega prostora v Stražišču. Šola Lucijana Seljaka je sicer še nova, dograjena je bila 1959. leta, vendar ni bila grajena za potrebe reformirane šole niti po kapaciteti prostorov niti funkcionalno. Šola bo šele letos dobila prepotrebno telovadnico. Ze sedaj je pretesna in je nekaj učilnic v starem župnišču. Te so za sodoben pouk povsem neustrezne. Nadaljnja rast Stražišča in bližnje okolice bo perspektivno terjala še eno šolo, morda vsaj štirirazredno v naselju Drulovka

Dvajsetega marca bomo glasovali z »DA«

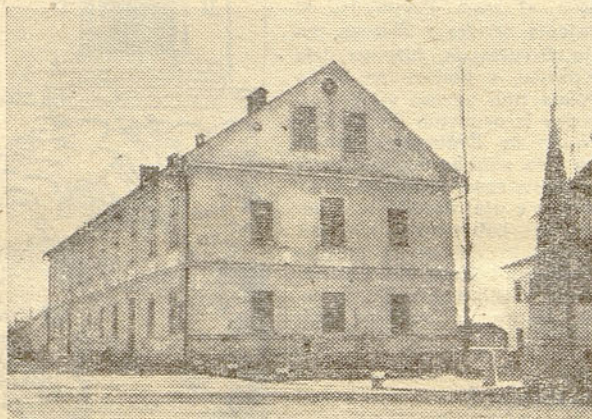

Staro šolsko poslopje v Cerkljah je dotrajano

V nekaterih učilnicah je bivanje življenjsko nevarno

Šolsko poslopje v Cerkljah je bilo zgrajeno leta 1859, prizidano pa 1898, ko se je v njem šolalo 369 učencev osnovne šole. V šolskem letu 1963/64 ima osnovna šola Cerklje 542 učencev v 18 oddelkih, od tega je 6 oddelkov s predmetnim poukom. V prvotni šoli so bile le 3 učilnice, zato so preuredili v stavbi ves razpoložljiv prostor v razrede in sta danes dve zasilni učilnici celo na podstrešju. Stavba je še skrajno zastarela, za sodoben pouk povsem neprimerna. Lokacija stavbe je neustrezna. Učilnice so večinoma na severni strani, brez vodovodne napeljave, tla nehigijska in dotrajana. V zelo slabem stanju so tudi okna in vrata ter večina pohištva. Povsem neustrezne so sanitarije. Tri učilnice so življenjsko nevarne — v eni je strop močno povešen, učilnici na podstrešju pa imata vhod skozi ozek lesen hodnik in bi bilo ob požaru zelo težko rešiti otroke. V teh dveh učilnicah stropi niso izolirani, zato sta poleti prevročila, pozimi pa premrzli. V večini učilnic šolske table nimajo prave svetlobe, kar moti delo in povzroča okvare na očeh. Na ozkih hodnikih ni prostora za garderobo in imajo obešalnike kar v razredih. Zato je v razredih v deževnem vremenu slab zrak, prenasičen z vlago, ki izpareva iz mokrih plaščev.

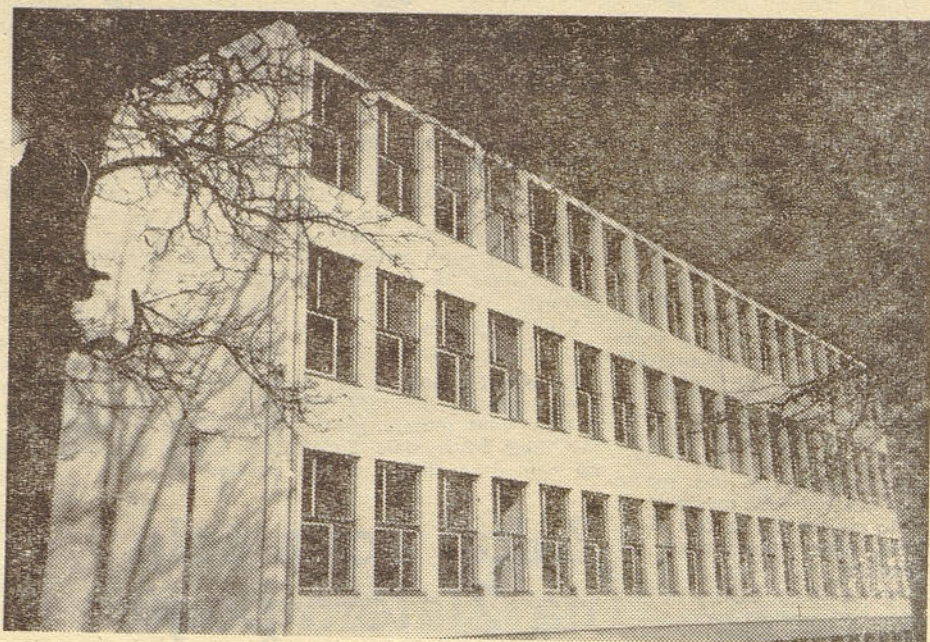
Ker ne predvidevamo, da bi število učencev znatno naraslo, bi ustrezalo v Cerkljah šolsko poslopje z 12 učilnicami in potrebnimi dodatnimi prostori (telovadnica, kabineti, delavnice itd.). V njem bi se šolali v nižjih razredih učenci iz Cerklj in bližnje okolice, morda tudi iz Velesovega, v višjih pa še učenci iz Zaloga, Velesovega, pa tudi iz Senturske gore, če bo možno organizirati prevoz. V novi stavbi bi bil lahko pouk sodoben, v eni in pol izmeni, hkrati pa bi še lahko poskrbeli za dnevno varstvo šolarjev.

Šolsko poslopje v Cerkljah je bilo zgrajeno leta 1859, prizidano pa 1898. Za prek 540 učencev in za sodoben pouk je neprimerna in življenjsko nevarna zaradi slabih strokov. Gradnja nove šole je več kot potrebna

Osnovna šola v Preddvoru je premajhna

Položaj osnovne šole v učilnici v Mladinskem domu Preddvoru je zelo podoben kot v Cerkljah, le da je šola raztresena v raznih poslopih. Stavba, v kateri se nahaja večji del oddelkov osnovne šole v Preddvoru, je bila zidana pred 100 leti za dvoodelno šolo. Danes je v Preddvoru 368 učencev v 13 oddelkih. Da sploh morejo izvajati pouk, so uredili dve zasilni učilnici na podstrešju, tri učilnice pa imajo v dopoldanskem času na razpolago v Mladinskem domu. Šolska stavba nima primerne lokacije, stoji tik ob prometni cesti in je brez dvorišča. Funkcionalno je povsem neustrezna za sodoben pouk, hkrati pa prenatrpana. V stavbi ni prostora za kabinete, ni kabinetskih učilnic, ni delavnice za gospodinjstvo učilnice. Za mlečno kuhinjo so najeli privatno kuhinjo v Mladinskem domu in od tam prinašajo hrano v šolo. Tudi

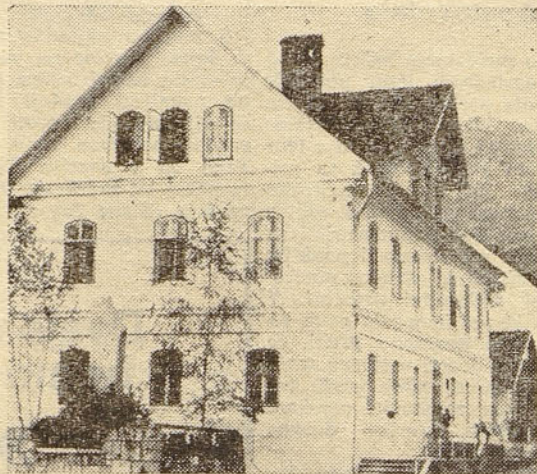
Moderna šola »Stane Zagar« na Planini zgrajena leta 1960, bo kljub dokajšnim prostorom v nekaj letih premajhna. Z nadaljnjo rastjo naselja bo treba na tem področju do leta 1970 zgraditi še eno šolo

pouk. Šola nima telovadnice, niti prostora, da bi jo vsaj zasilno uredili.

Potreben je sodoben pouk

Gradnja nove šolske stavbe je nujna. Zadoščalo bi 8 učilnic s potrebnimi dodatnimi prostori. Tako bi šola lahko sprejela vse učence iz sedanjega ožjega šolskega okoliša, ki zajema Preddvor in bližnje vasi, učence iz Mladinskega doma v Preddvoru in v višje razrede še učence osnovnih šol iz Kokre ter delno iz Olševka. Šola bi tako lahko izvajala sodoben pouk v eni in pol izmeni in organizirala dnevno varstvo šolarjev. Ob šoli pa bo potrebno tudi poskrbeti za učiteljska stanovanja, ker na privatne sobe zaradi razvijajočega se turizma ni mogoče računati.

Letos bo dograjena nova šola v Senčurju, ki bo lahko sprejela v nižje razrede otroke iz Senčurja in bližnjih vasi, v višje razrede pa še učence osnovne šole v Voklem in delno iz osnovne šole v Olševku.

Šolska stavba v Preddvoru je stara nad 100 let. Za prek 360 učencev je že davno premajhna. Gradnja nove šolske stavbe je nuja

Z dograditvijo novih šol v Senčurju, na Zlatem polju, v Cerkljah in Preddvoru ter telovadnice v Stražišču bo da na možnost, da družbeni sklad za šolstvo že leta 1964 usmeri svoja sredstva v potrebne adaptacije ostalih šolskih poslopij.

Najnujnejše adaptacije

- Velesovo**
    - popravilo strehe, Šenturska gora
    - pregraditev učilnice, ureditev garderobe, popravilo oken,
  - Duplje**
    - popravilo strehe, sanacija tal v zbornici in učilnici ureditev mlečne kuhinje, ureditev tal v spodnjem hodniku, ki služi za telovadnico,
  - Primskovo**
    - obnova peči in drvarnice,
  - Besnica**
    - izmenjava oken, popravilo žlebov, oplesk šole,
  - Mavčiče**
    - ureditev tal v učilnici, »Stane Zagar«, Kranj
    - ureditev okolice šole, Trboje
    - ureditev fasade, popravilo oken in vrat, zunanji oplesk šole, ureditev še ene učilnice z morebitno nadzidavo,
  - Voklo**
    - ureditev sanitarij, popravilo oken, oplesk stavbe
  - Zabnica**
    - pleskanje oken in fasade, izdelava ognjevarnega tlaka na podstrešju, ureditev gnojnične jame, obnova drvarnice, napeljava vodovoda, obnova tal v učilnicah,
  - Jezerko**
    - ureditev tal na hodnikih in stopniščih ter obnova vrat »France Prešeren« in »Simon Jenko«, Kranj
    - popravilo strehe.
- (Dalje na 10. strani)

Predlog občinske skupščine

Predlog predvideva, da naj bi šolski sklad občine, gospodarske organizacije in občani s samoprispevkom do konca leta 1966 zbrali 1 milijardo 160 milijonov, ki bi jih postopoma uporabili za gradnjo šol na Zlatem polju, Cerkljah, v Preddvoru, za dograditev šole v Senčurju ter telovadnice v Stražišču.

Občani naj bi v ta sklad plačevali po pol odstotka od neto osebnega dohodka. Primer: od 20.000 din dohodka 100 dinarjev, od 50.000 dinarjev 250 dinarjev oziroma osebni dohodek pomnožen z 0,5. Čeprav je stopnja odstotka enaka, je delež na posameznika stopnjevast: čim večji dohodek, temvečji doprinos. Prav tako naj bi kmetje prispevali 3 odstotke od katastrskega dohodka (lahko pa tudi v lesu!) obrtniki in ostali 2 odstotka od osnov za dohodnino, oziroma samoprispevek od zavezancev davka pa 2 odstotka od prometa.

Iz navedenih podatkov je razvidno, da so obremenitve državljanov zmerne, upoštevajoč kritično situacijo pa nujne in zelo koristne za rešitev res žgočega problema naše občine.

POTREBNO JE ZAUPANJE

Ob razmišljanju o samoprispevku se je marsikdo spomnil na dopolnilni proračunski prispevek, ki ga prispevamo od osebnih dohodkov in je namenjen le za gradnjo šol, vendar tega ni dovolj.

ČE BI ČAKALI NA SKLADE, BI MORALI ČAKATI NA ZGRADITEV NUJNIH OBJEKTOV 10 LET

V letu 1963 se je nabralo 109 milijonov dinarjev, letos pa kaže na 130 milijonov. Šolski sklad bo pri gradnjah letos in v prihodnjem letu sodeloval z 200 milijoni, v letu 1966 pa s 100 milijoni, zaradi nujnih popravil starih šol. Iz proračunskih sredstev bo občinska skupščina prispevala po 70 milijonov.

ALI IMA OBČINA DOVOLJ DENARJA?

Ne! je kratek odgovor, čeprav ni malo takih, ki mislijo prav nasprotno in menijo, da bi gradnjo šol občina lahko sama financirala. Denarja res ni malo, letne obveznosti pa so takale: elektrika in javna razsvetljava 235 milijonov, razširitev vodovodnega omrežja 220 milijonov, modernizacija in razširitev cestnega omrežja in mostov 432 milijonov, vodneregulacijska dela 100 milijonov, kanalizacija 54 milijonov, vzdrževanje cest in komunalnih naprav 195 milijonov. Poleg tega bo občina začela letos z odplačevanjem anuitet (194 milijonov) za kredite, ki jih je najela predvsem za negospodarske investicije v zdravstvu in šolstvu.

To so realne številke, ki letno hromijo proračunske postavke kranjske občine, zato je razumljivo, da za hitro akcijo, ki bo koristila našim otrokom in nam samim občina nima in ne bo imela v dogladnem času dovolj razpoložljivih sredstev.

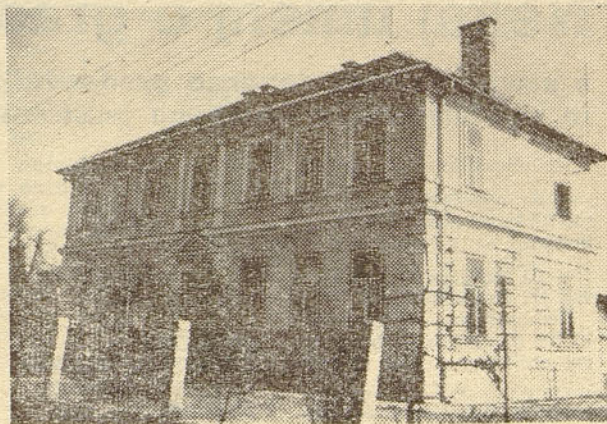
NA GLASOVNICI JE POTREBEN NAS »DA«

Ko bomo 20. marca prejeli glasovnice, kjer bomo prečtali »da« ali »ne« se spomnimo, da s svojim glasovanjem pomagamo sebi, svojim otrokom in bodočim rodovom. Odpadle bodo tretje šolske izmene, skrčila druge, pouk se bo odvijal v pogojih, ki bo široko zajel naloge reformirane šole.

Vse šole v kranjski občini imajo pouk v dveh ali celo treh izmenah (pred nami je vzbujajoča skrb: bo potrebna tudi četrta?). Le redko kje lahko govorimo o možnostih za res. sodoben pouk in dobrih pogojih. V načrtu, ki ga bomo s svojim »da« na glasovnici podprli, so možne šole, kjer bodo otroci pod skrbnim varstvom in strokovnim vodstvom do poznega popoldneva. Kosilo in malico bodo prejeli v šoli. Vrnili se

bodo domov brez knjig in zvezkov. Vse se bodo naučili v šoli. Starši bomo rešeni skrbi za učenje in popoldansko varstvo otrok. Skupne ure bodo potekale bolj sproščeno in veselo, brez živčnega naprežanja in skrbi.

Za vse to pa je potreben naš »da«, ki bo 20. marca pomenil prelomnico bodočnosti naših šol, naših otrok in lepšega prostega časa naših družin. Če bomo »DA« prečtali in se odločili za »NE«, bomo zadržali napredek šolstva v kranjski občini za deset let!

Tudi šoli na Primskovem bo potrebna pomoč iz družbenega sklada za šolstvo

Kdor se bo na glasovnici odločil za »DA«, bo prispeval lepo darilo našim dragim malčkom

Nekaj mnenj o gradnji šol s strani vodstva tovarne, predsednika DS in predstavnikov družbeno političnih organizacij

PREDSEDNIK DS TOV. DANILO ALES

Ob priložnosti, ko tolmačimo članom kolektiva problematiko šolstva, bi bilo zgrešeno iskati vzroke zakaj je takšno stanje v šolstvu, pač

pa moramo čimprej najti najugodnejšo pot za rešitev problema. Če izhajamo s stališča, da je komuna osnovna celica našega gospodarskega in kulturnega življenja, tudi nam proizvajalcem, ne sme biti vseeno, kako se razvija in raste.

Predlog, ki ga je dala občinska skupščina o samoprispevku občanov, je po mojem mnenju umesten, kontrola s strani predstavnikov delovnih kolektivov in občanov pa naj skrbi, da se bo ta denar porabil samo za sanacijo izredno težavnega šolskega problema.

Delovni kolektiv tovarne »ISKRA« v Kranju je bil vedno nosilec naprednih idej in akcij, zato sem prepričan, da bodo člani DS zavzeli razumna stališča v primeru obravnave na zasedanju DS.

PREDSEDNIK SINDIKATA TOV. VILI PLANINSEK

Podatki in analize našega osnovnega šolstva ne kažejo rožnate perspektive. Če se bo

ta pereč problem prepočasi reševal, bomo naenkrat postavljeni pred dejstvo, da šole ne bodo »delale« v tri izmene, ampak v štiri. Vsa dokumentirana dejstva je občinska skupščina analizirala; po treznem premisleku apelira na zaposleno prebivalstvo, da sodeluje s samoprispevkom v višini 0,5% od neto osebnega dohodka, kar bi dalo v treh letih 180 milijonov din.

Na skupni seji tajništva in predsedstva sindikata naše tovarne smo razpravljali o tej komunalni akciji in sprejeli sklep, da akcijo, ki bo v korist naših otrok in nas samih, podpremo, posebno, ker imamo pred očmi sklep občinske skupščine, da se vsa ta sredstva, zbrana na podlagi samoprispevka, zbirajo v posebni sklad in s posebnim organom upravljanja, zato ni bojzani, da ta sredstva ne bi bila uporabljena za gradnjo in opremo šolskih poslopij.

Vplačilo samoprispevka bo mogoče na več načinov:

(Dalje na 10. strani)

Ko smo na proslavah poslušali naše goste — pionirje iz Predoselj in Kranja, ki so nam zaveželi še mnogo uspehov ob novem letu, se spomnimo na našo obljubo, da bomo z vsem srcem skrbeli za napredek naših šolarjev. Preizkušnja je pred nami: naš »DA« bo povezal obljubo z dejanji

Nekaj mnenj o gradnji šol

s strani vodstva tovarne predsednika DS
in predstavnikov družbeno političnih organizacij

(Nadaljevanje z 9. strani)

— da vplačamo vsak mesec 0,5% od neto osebnih dohodkov;

— da vplačamo vsoto za vsa tri leta naenkrat;

Referendum (glasovanje), ki bo 20. marca — bo pokazal politično zrelost za reše-

vanje nujnih problemov. V Iskrinem časopisu bodo dovolj jasno napisani zadevni predlogi občinske skupščine, pred glasovanjem pa bodo po vseh ekonomskih enotah še sindikalni sestanki.

**DIREKTOR
KRANJSKE TOVARNE
TOV. INŽ. DANILO
DOLGAN**

temeljito preleli predlog občinske skupščine, da bodo skrbno pretehtali dejstva, ki govore za ali proti takšnemu sklepu in da bo njihova končna pozitivna odločitev pripomogla k rešitvi problema, ki je, poleg pomanjkanja stanovanj, eden izmed najbolj perečih v občini.

**SEKRETAR
KOMITEJA ZK
TOV. TONE NEDOG**

Pred to odločitvijo naj se vsak delavec naše tovarne temeljito seznaní s pomenom reševanja nezadostnih prostorskih kapacitet osemletk na področju naše občine.

Zlasti moramo upoštevati, da je prav na področju naše občine veliko družin, kjer sta zaposlena oče in mati šoloobveznih otrok v dvo- oz. trozimenskem delu. Take razmere seveda velikokrat otežkočajo staršem — posebno pa materam — da bi lahko nudili svojim otrokom pomoč pri učenju oz. njihovi izvenšolski vzgoji.

Poleg omenjenega pa ima obstoječe stanje (ki bi se v prihodnjih letih še poslabšalo) svoj odraz tudi v učnih uspehih in pridobljenem znanju, saj vedno znova slišimo, da je osnovno znanje učencev, ki so končali osemletke za uspešno nadaljevanje šolanja na srednjih in visokih šolah zelo pomanjkljivo. K vzroku moramo pršteati tudi pomanjkanje učilnic, laboratorijev, delavnic, telovadnic itd.

Iz analize občinske skupščine je razvidno, da občina s svojimi namenskimi sredstvi iz skladov obstoječega problema ne more pravočasno rešiti, zato je predlagana rešitev ob soudeležbi občanov in gospodarskih organizacij v našem skupnem interesu.

Najnujnejše adaptacije šolskih poslopij

(Nadaljevanje z 8. strani)

Tako bi postopno v nekaj letih vsem osnovnim šolam na področju kranjske občine zagotovili ustrezne prostore, hkrati pa bo potrebno posvečati vso skrb sodobni notranji opremlitvi. Če bomo hkrati zagotovili še ustrezne strokovne kadre, bodo imele v nekaj letih šole vse pogoje, da dvignejo raven učnovzgojnega dela in dosežejo boljše učnovzgojne uspehe.

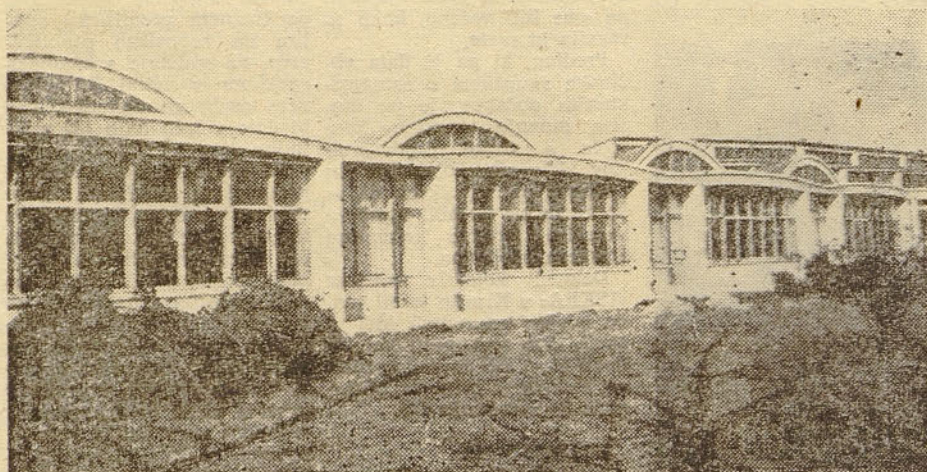
Razumljivo je, da za izvedbo te akcije ni dovolj sredstev v družbenem skladu za šolstvo. Zato bi bilo potrebno organizirati akcijo za zbiranje sredstev v letih 1964, 1965 in 1966 iz sklada za šolstvo, gospodarskih organizacij in državljanov v obliki samoprispeka.

Dopisujte v tednik »Iskra«

Problem pomanjkanja šolskih prostorov, o katerem občani Kranja že razpravljajo te dni in kateremu bodo posvetili še večjo pozornost v prihodnjih dneh, je dobro znan vsem, posebno pa staršem, ki imajo šoloobvezne otroke. Če ne bomo hitro ukrepali in kmalu začeli graditi nove, prepotrebne šole, bo grozila otrokom, poleg dosedanjih, še »nočna« izmena. Takšna rešitev bi bila seveda nesprejemljiva, zato gotovo ni nikogar, ki bi nasprotoval gradnji novih šol tam, kjer je stiska najhujša. Vprašanje je le, in to ne majhno, kje dobiti potrebna finančna sredstva.

Občinska skupščina je predvidela tri vire, ki naj bi skupno prispevali vsak po svojih močeh: šolski sklad občine, občani s samoprispevkami in gospodarske organizacije s prispevki iz svojih skladov. Predvideno je, da bodo gospodarske organizacije prispevale v treh letih skupno 480 milijonov dinarjev. Približen izračun pokaže, da bi znašala obveznost tovarn po 11.300 din letno na enega zaposlenega. Na kranjsko tovarno bi po gornjem ključu odpadlo letno 44.275 milijonov oz. v treh letih 132.825 milijonov din.

Odločitev o tem prispevku je seveda docela v rokah delavskega sveta, ki bo o tem razpravljal in sklepal. Upam, da bodo člani delavskega sveta s svojimi volivci v tovarni

Šola »Lucijan Seljaka« v Stražišču je sicer še nova (1959), vendar ni bila grajena za potrebe reformiranja šole niti po kapaciteti prostorov niti po funkcionalnosti. Šola bo še letos dobila prepotrebno telovadnico

»Oba sva za gradnjo novih šol!«

Odškodnina za vsako leto izkoriščanja se ugotovi tako, da se najprej ugotovi denarna vrednost gospodarske koristi, ki jo izum prinaša podjetju (tovarni).

Od te vrednosti se odšteje denarna vrednost amortizacijske stopnje tistih sredstev, ki jih je podjetje (tovarna) vložilo za dognanje izuma in uvedbo njegovega izkoriščanja.

Na temelju tako izračunane čiste gospodarske koristi se izračuna odškodnina.

Dobljeni znesek se množi s korekturnim faktorjem.

43.

Kot gospodarska korist po prvem odstavku prejšnjega člena je mišljena zlasti denarno izražena korist, ki je podjetju prinašala izum tako, da se je povečal obseg proizvodnje, da so se odpravila ozka grla v proizvodnji, da se je zmanjšala uporaba surovin, energije, delovne sile itd. na enoto proizvoda, da se je povečala življenjska doba sredstev, da so se zmanjšali stroški za njihovo vzdrževanje, da se je izboljšala kakovost proizvodov, da so se zaradi takih izboljšav ali uvedbe novih proizvodov odprli novi trgi, in se zato povečala realizacija v poslovnem letu, in druge koristi, ki jih prinaša izum.

44.

Odškodnina na temelju čiste gospodarske koristi po 2. in 3. odstavku 42. člena tega pravilnika se izračuna v odstotkih po naslednji lestvici:

Višina odškodnine	Čista gospodarska korist
	din % din
do 500.000	10,0 toda vsaj 25.000
od 500.001 do 2.500.000	7,5
od 2.500.001 do 10.000.000	5,0
od 10.000.001 do 50.000.000	3,0
od 50.000.001 do 100.000.000	2,0
nad 100.000.000	1,5

Celotna odškodnina na temelju čiste gospodarske koristi se izračuna tako, da se celotna gospodarska korist razporedi v intervale po tej lestvici, in sicer od najnižjega do ustreznega najvišjega. Nato se za vsak nižji interval izračuna odškodnina in ti zneski seštejejo. Prišteje se še znesek, ki ustreza tistemu delu čiste gospodarske koristi, ki pade v najvišji interval.

Obračun odškodnine se izvrši v bruto znesku, od katerega se avtorju odbije predpisani odstotek davka na avtorsko pravico.

45.

Pri določanju odškodnine se upoštevajo tudi naslednji faktorji:

A. Kvalifikacija izumitelja in položaj:

	korekturni faktor
— priučeni delavec	1,2
— kvalificirani delavec	1,1
— vodstveni in srednje strokovni delavec	1,0
— vodilni delavec v enoti podjetja in visoko strokovni delavec	0,9
— vodilni delavec podjetja	0,8

Vodstveni delavci so vsi delavci od vodij skupin (predelavcev) navzgor. Vodilni delavci pa so določeni v statutu podjetja in v pravilnikih o organizaciji in poslovanju proizvodnih enot.

B. Področje uporabe izuma:

— temeljna dejavnost podjetja	1,3
— pomožna dejavnost podjetja	1,1

C. Inicijativnost:

— izum po lastni iniciativi	1,2
— po nalogu z okvirnimi navodili	0,9

Korekturni faktor (KF se izračuna tako, da se seštejejo ustrezne vrednosti faktorjev A, B in C ter se nato seštevek deli s 3:

$$KF = \frac{A + B + C}{3}$$

Za posebno pomembne izume se štejejo tisti, ki so posebnega pomena za vse narodno gospodarstvo, ki pomenijo odkritje novih načinov proizvodnje ali novih proizvodov, ki omogočajo zamenjavo deficitnega z razpoložljivim materialom in z izkoriščanjem katerih se doseže zmanjšanje uvoza ali povečanje izvoza.

Če gre za posebno pomembne izume, se odškodnina lahko poveča za največ 50% s tem, da se ta odškodnina določi za vsak primer posebej.

47.

Odškodnina za četrto, peto in šesto leto se izračuna prav tako kot odškodnina v vsakem od prvih treh let, vendar se tako izračunana odškodnina zmanjša za 25 odstotkov. Uporabi pa se isti korekturni faktor kot prvo leto.

48.

Odškodnina se izplačuje izumitelju za vsako leto izkoriščanja posebej. Podjetje (tovarna) je dolžno pripraviti obračun čiste gospodarske koristi vsaj en mesec in izplačati odškodnino vsaj dva meseca po poteku vsakega leta izkoriščanja.

S posebnim dogovorom s izumiteljem se lahko določi, da se izplačevanje odškodnine prilagodi poslovnemu letu.

49.

Podjetje (tovarna) in izumitelj se lahko dogovorita, da se bo odškodnina izplačala v enkratnem znesku že ob pričetku izkoriščanja izuma. Enkratni znesek odškodnine ustreza odškodnini za prva tri leta izkoriščanja.

V takem primeru je podjetje (tovarna) dolžno s skrbno kalkulacijo čiste gospodarske koristi in z upoštevanjem korekturnega faktorja izračunati odškodnino tako, kot je določeno v členih 41. do 46. pravilnika.

Tudi v primeru iz tega člena se višina odškodnine predloži v odobritev upravnemu odboru podjetja.

50.

Izumitelj ima pravico do odškodnine tudi v primerih iz 29. člena tega pravilnika. V takih primerih se izračuna odškodnina po 49. členu tega pravilnika, vendar za dobo enega leta.

51.

Odškodnina za izkoriščanje tehnične izboljšave

Odškodnina za izkoriščanje tehnične izboljšave pripada avtorju za dobo treh let, od pričetka izkoriščanja, če se je v tem času izboljšava dejansko izkoriščala, sicer pa za ustrezno manjšo dobo.

52.

Za izračunavanje odškodnine in njeno izplačevanje za tehnične izboljšave se smiselno uporabljajo določbe o izračunavanju in izplačevanju odškodnine za izume tako, da se izračunani znesek zmanjša za 40 odstotkov.

53.

Kar izumitelj sprejme kot odškodnino za izum oz. kar sprejme novator kot odškodnino za tehnično izboljšavo v določenem obračunskem letu oziroma ob izplačilu enkratne odškodnine, velja za dokončno plačilo in se pozneje podjetje (tovarna) ali izumitelj ter novator ne morejo sklicevati na morebitne napake ali druge nepredvidene okoliščine v zvezi z izračunavanjem odškodnine ali izkoriščanjem izuma oziroma tehnične izboljšave.

Prav isto velja tudi v primeru, če izumitelj ali novator sprejme akontacijo, pa se pozneje izkaže, da je preseгла višino dejanske odškodnine za določeno obračunsko leto.

54.

Če podjetje razpiše natečaj za rešitev določenega tehničnega problema in določi nagrade za uspele rešitve, v številu nagrade za odkuplje-

ne rešitve, imajo udeleženci, katerih rešitve so bile nagrajene oziroma odkupljene, pravico tudi do odškodnine za izum in tehnično izboljšavo, če podjetje glede njih uveljavlja pravice v smislu tega pravilnika.

V. PREMIJE ZA KORISTNE PREDLOGE IN IDEJE

55.

Razen izumiteljskih predlogov in predlogov za tehnične izboljšave lahko vsak član kolektiva predloži komisiji podjetja ali tovarne določen koristen predlog ali idejo za uspešnejšo rešitev nekega tehničnega ali organizacijskega problema.

56.

Predloge ali ideje iz prejšnjega člena sprejema referent za tehnične izboljšave, lahko pa se oddajo tudi v skrinjico za predloge in ideje, ki naj bodo postavljene na določenih mestih v tovarnah. Predlog ali ideja mora vsebovati opis problema in način njegove rešitve.

57.

Predloge in ideje iz čl. 55 tega pravilnika ocenjuje kot vse ostale predloge, komisija za tehnične izboljšave, in sicer glede koristnosti prihranka in novosti za tovarno oziroma podjetje. Komisija lahko zahteva od predlagatelja, da dopolni in podrobneje obdela svoj predlog, če smatra, da je to potrebno ali pa da vsebuje predlog elemente tehnične izboljšave.

58.

Tudi za izračunavanje odškodnine za koristne predloge in ideje se smiselno uporabljajo določbe o izračunavanju in izplačevanju odškodnine za izume tako, da se izračunani znesek zmanjša za 70 odstotkov.

Če pa bi bilo takšno izračunavanje odškodnine nesmotrno, lahko komisija določi odškodnino po svobodni oceni v mejah od 1.000.— do 25.000.— din.

Ne glede na to ali je predlog uporabljiv ali koristen, se za vsak umesten predlog predlagatelj nagradi z din 1.000.—.

VI. FINANČNA SREDSTVA

59.

V gospodarskem planu podjetja je treba zagotoviti vsako leto določen znesek za odškodnine izumiteljem, v gospodarskih planih proizvodnih enot pa sredstva za odškodnino avtorjem tehničnih izboljšav in koristnih predlogov.

60.

Istočasno je treba v navedenih planih predvideti sredstva za strokovno izobraževanje, strokovne ekskurzije in specializacije izumiteljev in avtorjev tehničnih izboljšav, za strokovna predavanja s področja industrijske lastnine, za pokritje stroškov v zvezi z izvedbo izumov in tehničnih izboljšav, kakor tudi za druge svrhe v zvezi s to dejavnostjo.

O uporabi sredstev v te namene odloča upravni odbor podjetja in upravni odbori proizvodnih enot, vsak v mejah svojih pristojnosti, na predlog ustreznih komisij ter predstavnikov Društva iznajditeljev in novatorjev.

VII. ZAKLJUČNE DOLOČBE

61.

Ta pravilnik začne veljati s 1. marcem 1964. S tem dnem prenehajo veljati vsi predpisi v podjetju s tega področja.

Vsi začeti in še nerešeni postopki se izvedejo po tem pravilniku.

Ta pravilnik je sprejel delavski svet podjetja na svojem zasedanju dne 7.2.1964.

Odgovor na pripombe k STATUTU PODJETJA

Komisija za izdelavo statuta je sprejela na osnutek statuta 290 pripomb k 108 členom. Pripombe je poslalo 23 organizacijskih enot in organizacij pri podjetju ter 5 posameznikov. Komisija ni prešla nobene pripombe od tovarn v Novi Gorici, Novem mestu, Trbovljah, Semiču in Železnikih.

Komisija je 181 predlogov osvojila in jih vnesla v predlog statuta, 109 predlogov pa je komisija samo proučila in jih ni mogla vključiti v predlog statuta. Za vsak nesprejeti predlog je komisija sestavila svojo utemeljitev, s katero bo pismeno seznanjen vsak predlagatelj, istočasno pa bomo te odgovore objavili tudi v našem časopisu. Za tak postopek se je komisija odločila zato, da bi lahko vsi predlagatelji, ki se s stališči komisije ne bodo strinjali, pripravili do zasedanja delavskega sveta, na katerem bomo sprejemali statut, svoje konkretne predloge za spremembo vsebine posameznih členov.

Ker sta se zaradi sprejetih pripomb in nekaterih stilističnih popravkov spremenili več kot dve tretjini vseh členov, je komisija sklenila, da bo v celoti objavila prečiščeno besedilo predloga statuta v cca 500-1000 izvodih. Predlog statuta bo predvidoma izšel 13. marca t.l., na delavskem svetu pa ga bomo obravnavali konec marca ali v začetku aprila.

1. Sindikalna podružnica Elektromehanike Kranj — Komisija za povezavo z borci NOB

— Predlog o posebnem statusu (položaju) delavca, udeleženca NOB ni mogoče osvojiti, ker za to ni opore v zakonitih predpisih niti v ustavi in v zakonu o delovnih razmerjih. V kolikor pa je zakonodajalec priznal udeležencem NOB posebne pravice, jim je priznal samo določene pravice, ne pa posebnega statusa (udeležencem NOB, nosilec spomenice). Priznanje takega statusa bi bilo tudi v nasprotju z načeli ustave, ki zagotavlja enakopravnost vseh državljanov ter odpravlja vsak privilegij in zagotavlja, da je delo edino merilo za družbeni položaj človeka. Statut pa ni pravni vir, ki bi mogel ta načela spremeniti.

— Predlog glede posebnega nagrajevanja oziroma zajamčenih osebnih dohodkov določeni kategoriji udeležencev NOB, v predlagani obliki nasprotuje načelu delitve osebnih dohodkov po delu in rešuje problem parcialno, čeprav gre dejansko za problem vseh borcev in ne samo tistih, ki so v delovnem razmerju s podjetjem ISKRA. Ker pa je dolžnost podjetja, da pomaga pri reševanju tega družbenega problema,

bomo vnesli v uvodna določila statuta naslednjo dopolnitev:

»V skladu s svojimi ekonomskimi možnostmi prispevajo posamezne tovarne sredstva v občinske sklade, namenjene za dodelitev pomoči udeležencem NOB.«

— Predlog glede daljšega letnega dopusta za udeležence NOB ni sprejemljiv, ker ga zakon o delovnih razmerjih ne predvideva. Podjetje pa po tem zakonu tudi ni pooblaščen, da ga lahko samo s svojimi predpisi prizna. Sicer pa imajo udeleženci NOB, katerim je priznana dvojna delovna doba, že iz tega naslova ugodnejši položaj pred drugimi, kar zadeva dolžino dopusta.

2. Tov. I. K., Pržan

— Odnosi in povezava s komuno so obdelani v uvodnem določilu v VII. poglavju. Podrobnejša obdelava tudi ni primerna, ker bo to vprašanje podrobneje reguliral statut posamezne občine.

— Glede pripombe, da v statutu ni obdelana perspektiva posameznih tovarn meni komisija, da perspektive ni mogoče predvideti s statutom podjetja, če priznavamo trditve, da je namen podjetja v zadovoljevanju družbenih potreb, katere so podvržene stalnim spremembam zaradi razvoja tehnike, povečane kupne moči, spremenjenega okusa potrošnikov itd. Pač pa statut obvezuje organe podjetja, da s svojimi perspektivnimi plani zagotavljajo v skladu z vsakodnevnimi družbenimi potrebami perspektivni razvoj posamezni proizvodni enoti. Vsako drugo rezoniranje bi bilo zato idealistično.

— Obravnava in podrobnejša razčlemba službe HTV spada v pravilnik tovarn in njihove organizacijske predpise, ker podjetje nima pravilnika o HTV. Pač pa vsebuje statut okvirna določila o HTV službi v členu 168.

— Glede obveznosti pomoči podjetja pri reševanju stanovanjskih problemov komisija smatra, da je v obstoječem besedilu bolj poudarjena obveznost podjetja za skrb pri reševanju stanovanjskega vprašanja v okviru obstoječih možnosti in da beseda »morajo delavcem pomagati« ni v duhu sedanjih diskusij o reševanju stanovanjske problematike. Isto velja tudi za rekreacijo.

— Glede posebne zaščite žena in mladine, ugotavlja komisija, da je ta že predpisana z zakonom o delovnih razmerjih in zato ne bi kazalo ponavljati teh določil še v statutu.

— Vloga družbeno-političnih organizacij pri podjetju ali pri tovarnah je določena s njihovimi statuti in jo zato podjetje v svojem statutu ne more predpisati. Pač pa bo v statut vneseno določilo o zagotovitvi materialnih sredstev s strani podjetja ali tovarne

— Glede pripombe, da se prepogosto pooblašča za konkretne rešitve posamezne pravilnike je komisija mnenja, da tehnično ni mogoče v samem statutu obravnavati vseh konkretnih vprašanj, zlasti še, ker kompleks omenjenih vprašanj presega obseg statuta pri tako velikem in po svoji problematiki zelo pestrem podjetju, kot je to ISKRA.

— Problem rotacije nastopa samo pri voljenih organih in je to vprašanje rešeno v predpisih in v statutu. Glede reelekcije (ki jo ima najbrž v mislih avtorica pripomb) pa Zvezna skupščina še ni sprejela ustreznega zakona, ki je napovedan v ustavi ter zato ni možno predvideti konkretnih določil v statutu, pač pa bo statut za to pooblastil pravilnik o delovnih razmerjih podjetja.

3. EE Gospodarsko-tehničnega sektorja Elektromehanike Kranj

— Glede pripombe, da bi morale tudi tovarne imeti svoje statute, je treba opozoriti, da je po ustavi predviden statut samo za podjetje kot pravno osebo, ne pa tudi za njegove organizacijske enote, kot so npr. tovarne. Tovarne pa bodo imele svoj pravilnik o organizaciji in poslovanju kot je to določeno v členu 193.

— Glede pripravniške dobe opozarja komisija na predpis zakona o javnih uslužbencih in zakona o delovnih razmerjih, iz katerih je razvidna utemeljenost tega postopka. Pripominjamo, da so v teku tudi priprave za sprejetje pravilnika o stažiranju v podjetju.

— Na pripombo glede premeščanja delavcev (osebni motivi nadrejenih) opozarja komisija na člen 152 in člen 153, ki določata, v kakšnih primerih je delavec lahko premeščen. Medtem ko pa predhodni člen določa, kateri organi premeščajo. V teh členih je pravzaprav nakazan tudi odgovor na predlog.

— Na pripombo, kdo je pristojen za določanje osebnih ocen, ugotavlja komisija, da bo to določil pravilnik o delitvi osebnih dohodkov. To pa je tudi razvidno iz prvega odstavka 175. člena.

4. Centralna nabavna organizacija podjetja Kranj

— Glede dodatka k 103. členu komisija meni, da ne spada po svoji vsebini v ta člen. Ta člen določa pristojnosti strokovnih služb proizvodnih enot, medtem ko prepušča določila o sami izvedbi nalog o dajanju soglasja ali podobno, konkretnim predpisom. Pač pa smo v statut vnesli določilo, o obveznosti spoštovanja nabavne politike podjetja.

5. Tovarna instrumentov Otoče

— Pripomba, da je člen 9 pomanjkljivo formuliran je morda utemeljena, vendar komisija ne najde ustreznjega besedila.

— K členu 105 predlagana sprememba glede predhodnega soglasja za izvedbo referendumov v tovarni s strani delavskega sveta podjetja ni sprejemljiva in komisija meni, da to ni potrebno, oziroma, da je to urejeno že s statutom, da DS podjetja potrdi pravilnik o organizaciji in poslovanju vsake proizvodne enote, kjer so tudi navedeni primeri, za katere se izvede v tovarni referendum.

— Pri členu 171 naj bi točka e) pri enakih pogojih imela prednost. Rešitev tega vprašanja je prepuščena pravilniku o dodeljevanju stanovanj v podjetju.

6. Zavod za avtomatizacijo, Ljubljana

— Glede pripombe, da podjetje nima pravice delegirati svoje predstavnike v organe upravljanja Zavoda oziroma delovne organizacije, za kate-

re opravlja ustanoviteljske pravice smatra komisija, da je s formalnega stališča utemeljena, ker je člen 31 ustavnega zakona o izvedbi ustave (Uradni list SFRJ, št. 14/63) v celoti razveljavil Uredbo o financiranju samostojnih zavodov. V tej uredbi je bilo namreč med drugim določeno, da ustanovitelj delegira določeno število predstavnikov v organe upravljanja Zavoda.

Pri tej argumentaciji pa je nelogično, da Zavod akceptira delegiranje njihovih članov v DS podjetja, kar tudi ni v skladu z obstoječimi predpisi. Poudarjamo, da gre v teh oblikah zgolj za povežavo v delu organov upravljanja obeh partnerjev in za obliko intenzivnega informiranja o poslovnem dogajanju na obeh straneh. Do preglašovanja sploh ne more priti, ker je število udeležencev premajhno.

Treba je poudariti, da bi podjetje delegiralo samo določeno število svojih predstavnikov v svet Zavoda, ne pa tudi v upravni odbor ali v DS Zavoda kot je to bilo doslej.

(Dalje prihodnjič)

Obvestilo

Cenjene bralce obveščamo, da je zaradi priloge »PRAVILNIK O RACIONALIZACIJAH IN TEHNIČNIH IZBOLJŠAVAH« (velja za celotni kolektiv podjetja »ISKRA«) in priloge »AKCIJA ZA GRADNJO NOVIH SOL V KRANJU« — današnja številka izšla na 16 straneh.

Uredništvo

Pravila o delu s sodelavci

1. Neizumetničeno, neprisljano in naravno govoriti, brez ošabnosti, domišljavosti in napuha.
2. Govoriti vedno jasno in razločno. Nove stvari je treba potrpežljivo pojasnjevati. Da bomo sigurni, da nas je sodelavec prav razumel, moramo zahtevati, da nam naša izvajanja ponovi.
3. Ne biti pretirano tovariški, toda brez kromolčarskih metod in diktatorskih prijemov.
4. Nastopati stalno mirno, prijazno in vljudno, toda trdno in prepričljivo.
5. Napake pravično preso-jati, ne jih spregledovati, niti jih ne povečevati — ampak vedno z gotovim razumevanjem na splošne človeške slabosti.
6. Dobro delo pohvaliti, če pa je potrebna graja, je treba ostati objektivni in stvarni.
7. Pritožbe je treba pravično raziskati, nejasnim stvarjem je treba priti do dna. Upravičeno opozorilo je treba zastopati tudi napram predpostavljanim ali strankam in ne prej mirovati, dokler napaka ni odpravljena.
8. Stalno imeti odprto uho za predloge za izboljšave in jih objektivno preso-jati. Če so predlogi uporabljivi, ne varčevati s pohvalo, če pa jih je treba odkloniti, je treba to strokovno in prepričljivo dokazati.
9. Zmožnosti sodelavca pravično oceniti. Samo to omogoča pravilno organizacijo celotnega poteka dela.
10. Biti vzgled v strokovnem, kakor tudi v človečanskem smislu

Zaključni račun ZZA za leto 1963

Plan celotnega dohodka je bil v letu 1963 izvršen s 111,2 odstotka, kar je za 3,1 odstotka več kot v letu 1962. Na to je zlasti vplivala realizacija po izdanih računih v letu 1963, ki je bila za 10 odstotkov večja od planirane, a za 2,3 odstotka manjša od one v letu 1962, znesek neplačane realizacije iz leta 1962, ki je vplivala na povečanje celotnega dohodka v letu 1963 za 0,1 odstotka, ter količnik plačane realizacije, ki je bil v primerjavi s prejšnjim letom za 0,3 odstotka večji. V obliki realizacije po izdanih računih izražene razvojne storitve predstavljajo 3,84 odstotka od dosežene eksterne proizvodnje Iskre.

Porast celotnega dohodka je spremljala manj intenzivna rast stroškov, saj so se porabljena sredstva povečala v primerjavi s planom le za 6,1 odst., poslovni stroški pa samo za 4,8 odstotka. Iste skupine stroškov, primerjane z letom 1962, so še manj porasle, saj znaša indeks porabljenih sredstev le 99,2, poslovnih stroškov pa 101,6.

Iz prej navedenih dejstev o gibanju celotnega dohodka in stroškov lahko sklepamo na močnejše povečanje neto produkta in dohodka, kot se je povečal celotni dohodek. Na to namreč vpliva relativno manjše gibanje stroškov. Neto produkt se je povečal v primerjavi s planom za 14,1 odstotka, v primerjavi z letom 1962 pa za 5,4 odstotka. Podobno se je povečal dohodek za 16,9 odstotka, oziroma za 4,4 odstotka. V okviru razdelitve neto produkta se je povečal tisti del, ki odpade na družbo za 22 odstotkov, del za Zavod 5,7 odstotka, del za kolektiv pa le za 4,3 odstotka, t. j. izpod povprečja povečanja neto produkta. Analogno so se v okviru povečanega dohodka v primerjavi s planom povečala sredstva za osebne dohodke za 2 odstotka, v primerjavi z letom 1962 pa le za 3,5 odstotka, nasprotno pa so se skladi povečali za 406,4 odstotka oziroma za 6,9 odstotka. To nam dokazuje pravilnost sistema delitve v Zavodu.

Število zaposlenih je v primerjavi s prejšnjim letom poraslo za 6,4 odstotka, kar je še vedno za 2,4 odstotka manj kot je predvideval plan. To je v glavnem posledica prehoda nekaterih služb v Iskro. Tudi v letu 1963 smo zabeležili veliko fluktuacijo, saj je 29,9 odstotka delavcev sklenilo delovno razmerje v ZZA v letu 1963, 18 odstotkov pa pretrgalo.

V letu 1963 se je zaradi povečanja števila zaposlenih povečal razpoložljivi delovni čas za 6,9 odstotka. Pri dejanski izrabi delovnega časa pa se je močnejše povečal neproduktivni delovni čas v glav-

nem zaradi 1 praznika več, produktivni delovni čas pa za 7,9 odstotka, kamor je všteto tudi povečanje nadurnega dela za 39,1 odstotka. Nadurno delo se je močno povečalo tudi v povprečju t. j. na 1 zaposlenega in sicer za 31 odstotkov.

Poslovna sredstva so se v primerjavi s planom, ki je že tudi računat s močnim povečanjem teh sredstev zaradi vlaganj v poslovni sklad iz poslovnega rezultata v letu 1962 in zaradi potrebe po angažiranju dodatnih kreditnih sredstev za obratna sredstva, povečalo za 2,5 odstotka, v primerjavi z letom 1962 pa kar za 84,5 odstotka. To povečanje je deloma fiktivno zaradi tega, ker v letu 1962 znaten del sredstev ni računat v poslovnih sredstvih, ker so bila last Iskre. Zaradi novih nabav osnovnih sredstev se je povečal njih delež v poslovnih sredstvih za 48,5 odstotkov, v okviru teh pa delovne priprave za 23,3 odstotka. To je vplivalo tudi na izboljšanje funkcionalne sposobnosti delovnih priprav kot celote, saj se je njihova izrabljenost zmanjšala za 12 odstotkov. S tem so se močno izboljšali pogoji poslovanja, saj so poslovna sredstva na 1 zaposlenega porasla za 72,6 odstotka, tehnična opremljenost dela pa za 92,1 odstotka. Tako imenovana učinkovitost sredstev, ki jo merimo z neto produktom in celotnim dohodkom na enoto sredstev se je močno zmanjšala, kar pa je predvsem posledica intenzivnega vlaganja v primerjavi s poprej skromnimi sredstvi ter začasni pojav, ker je potreben določen čas, da se odražijo vsi efekti vlaganj. Poleg tega pa bi moral takšen način merjenja učinkovitosti sredstev zajeti širše področje efektov, t. j. tudi tiste, ki se odražajo v proizvodnji, kar pa nam zaenkrat še ni mogoče.

Pri gospodarjenju z obratnimi sredstvi je bil dosežen manjši napredek, saj se je ciklus obračanja obratnih sredstev skrajšal za 6 dni ali za 3,5 odstotka. Obratna sredstva so se povečala za 9,5 odstotka, pri tem pa so se najbolj povečale tiste oblike, ki so vezane v materialni obliki (zaloge materiala in nedokončan razvoj).

Zlasti je problematična skrajšanje podvojitve sredstev vezanih v nedokončanem razvoju, ki močno zmanjšuje likvidnost. V virih obratnih sredstev so se močno povečali kratkoročni krediti in dobavitelji, na drugi strani pa zmanjšala avansiranja s strani kupcev. Zaradi slabe likvidnosti fungirajo začasno kot obratna sredstva tudi tista denarna sredstva, ki so

sicer namenjena za investicije.

Učinkovitost vložnega dela se je v primerjavi z letom 1962 znatno povečala. Tako se je celotni dohodek na 1 zaposlenega povečal za 16,3 odstotka, neto produkt pa za 18,9 odstotka. Pri tem pa so se seveda povečali tudi osebni dohodki in sicer v strukturi skupnih stroškov za 1,4 odst., v masi pa za 24,5 odstotka. Če primerjamo samo tiste osebne dohodke, ki so vsebovani v realiziranem neto produktu, potem znaša indeks le 103,5 odstotka.

Ekonomičnost, merjena z deležem stroškov v celotnem dohodku, se je povečala za 1,5 odstotka, merjena s porabljenimi sredstvi v celotnem dohodku za 3,7 odstotka, z neto produktom v celotnem dohodku pa za 2,2 odstotka.

K uspešnejšemu poslovanju je pripomogla tudi bolj učinkovita nabavna in finančna operativa, saj se je obračunje zalog v primerjavi s porabo povečalo za 20 odstotkov, prav tako pa so se tudi terjatve ob koncu leta močno znižale. Kot smo že konstatirali za dinamiko deležev v neto produktu, lahko tudi pri strukturi delitve neto produkta ugotovimo, da se je povečala udeležba družbe v delitvi neto produkta, zmanjšal pa se je relativni delež kolektiva in to za 2,6 odstotka.

Delež čistega dohodka v neto produktu je za 1 odstotek manjši kot v letu 1962, čisti dohodek na 1 zaposlenega pa se je povečal za 17,7 odstotka. Pri takšnem rezultatu se je razdelil čisti dohodek na osebne dohodke in sklade tako, da se je delež osebnih dohodkov v čistem dohodku zmanjšal od 84,7 na 84,1 ali za 0,7 odstotka, za enak delež pa povečala sredstva za sklade alj za 2 odstotka.

V letu 1963 je bila izplačana za 24,5 odstotka večja masa sredstev za osebne dohodke, kar da, merjeno na 1 zaposlenega, za 16,2 odstotka večje povprečne osebne dohodke kot v letu 1962. Takšen nivo OD je v skladu s prikazanimi rezultati, zlasti še, ker ti kažejo tendenco zmanjševanja relativnega deleža OD v delitvi oziroma zaostajanje dinamike rasti mase sredstev za OD za dinamiko čistega dohodka.

Gospodarska krepitev Zavoda, ki jo je omogočil poslovni rezultat v letu 1962 je bila okrepljena še z dodatnim angažiranjem posojil. Prikazano povečanje osnovnih sredstev je bilo v dobri meri financirano s povečanimi posojili, obratna sredstva pa, čeprav v manjši meri, z dodatnimi kratkoročnimi krediti.

Sredstva znanstvenega sklada so bila izkoriščena za finansiranje raziskav, za ští-

V velikem številu industrijskih panog so ženske spretnejše od moških

pendije ter za nakup obveznic pri SGB, ki smo jih koncem leta vnovčili, sredstva pa vložili v investicije za pilotske delavnice. Sredstva skupne porabe, ki so bila Zavodu na razpolago po ZR za leto 1962, so bila uporabljena za stanovanjsko izgradnjo v znesku 22,5 milijona, 31,5 milijona pa za štipendije, obresti, odpise, dotacije in pd. Poleg tega je Zavod nadaljeval črpanje v prejšnjem letu dodeljenih posojil, pridobil pa je 3 nova, ki koncem leta še niso izčrpana. Tako so se sredstva skupne porabe brez vlaganj po ZR za leto 1963. povečala za skoraj polovico. Če primerjamo stanje skladov Zavoda na začetku leta 1963 (z vlaganji po ZR 1962) z njihovim stanjem na koncu leta (z vlaganji po ZR 1963), potem se je povečal poslovni sklad za 52,8 odstotka, znanstveni sklad za 11,1 odstotka, sklad skupne porabe za 243 odstotkov. Skupni viri sredstev t. j. lastni in tuji, so se povečali za 37,7 odstotka, od teh pa samo posojila za 37,3 odstotka. Primerjava med lastnimi in tujimi sredstvi in viri nam pri vseh oblikah sredstev kaže pozitivno tendenco k povečevanju lastnih virov v strukturi sredstev.

Če rezimiramo vse pozitivne in negativne ugotovitve o poslovanju v letu 1963 lahko ugotovimo, da je bilo poslovanje v preteklem poslovnem letu gospodarsko sorazmerno uspešno. Da bi si to zagotovili tudi vnaprej, je potrebno v letošnjem letu:

1. Definirati tekoči in perspektivni delovni program, da bodo vsak hip znane tekoče naloge in usmeritev;

2. Še naprej izpopolnjevati organizacijo dela in poslovanja tako, da bo ta čimbolj ustrezala značaju Zavodove

dejavnosti in, da bo pospeševala izrabo intelektualnih kapacitet.

3. sistem dela v razvoju in drugih strokovnih službah dvigniti na višjo raven, ki bo ustrezala nazivu Zavoda;

4. pri dodatnem zaposlovanju se mora dati več poudarka na strokovnost, enako pa je potrebno pri že zaposlenih bolj sistematično skrbeti za njihovo nadaljnjo strokovno izpopolnjevanje;

5. izrabo delovnega časa je potrebno izboljšati, kar je doseženo z boljšo pripravo dela, boljšo organizacijo izvrševanja dela z večjo aktivnostjo vodstvenega kadra ter s primernimi stimulativnimi in kontrolnimi ukrepi;

6. vlaganja v letu 1964 usmeriti tako, da se realizirajo kompleksni projekti (pilotske delavnice, laboratorij za mikroelektroniko in pd.) ter, da se pokrijejo najbolj občutne potrebe po osnovnih sredstvih, ki zavirajo uspešno delo;

7. sistem finansiranja razvoja dokončno urediti tako, da se prepreči komercializacija na relaciji ZZA — Iskra ter odpraviti hibe dosedanjega sistema internega merjenja uspehov, ki ni dovolj upošteval specifičnosti Zavodove dejavnosti;

8. pri gospodarjenju je potrebno dati večjo pozornost nastajanju stroškov, smotrnosti zaposlitve ter hitrejšemu finaliziranju nalog in obračunju sredstev;

9. v nabavni službi je odpraviti vse subjektivne razloge, ki povzročajo zastoje in zamude pri delu v razvoju;

10. v sistemu samoupravljanja se predlaga okrepitev dela uprave in sveta s tem, da se pogosteje sestajata in, da se eventualno poveča število njenih članov.

Pisma bralcev

KAJ JE Z MEDENINO?
Tov. urednik!

Oprostite, da pišem kar na ovojnem papirju. Nimam drugega pri roki, vendar imam prav zdajle toliko žolčnosti v sebi, da moram ne-

ročeni v trdoti F 38 (poltrdi), kasneje (po konstrukcijski spremembi v ZZA) pa so bili trakovi naročeni v trdem stanju in spremenjeni širini. ZZA je zahteval, da morajo biti trakovi kvalitete MS 63 trdote F 45 in dimenzije 42 krat 0,4 mm. O tem je bila Valjaonica bakra, Sevojno obveščena.

Valjaonica bakra, Sevojno — žal, svojih obvez napram našemu podjetju ni realizirala v količinah, ki so bile pogodbeno naročene za 1963. leto, marveč je v precejšnjem zaostanku, tako da še do danes nismo prejeli vseh pogodbeno zaključenih količin za leto 1963. Vzrok temu je izreden pritisk za čimvečji izvoz medeninastih in bakrenih izdelkov vseh vrst. Zaradi tega Sevojno ni realiziralo potreb domače industrije. K temu pripominjamo še to, da vsaka sprememba trdote, kvalitete ali dimenzije povzroči motnje in nevedčnosti pri proizvajalcu, ker ima vsaka industrija tako naša, kot ostale — izdelane programe valjanj, zato so spremembe v tem smislu izredno kočljive in imajo za posledico podaljšanje dobavnih rokov. Zgodi se celo, da sprememb kljub privoljenju ne upoštevajo in pride do tega, da materiala ne sprejmemo. Razumemo upravičeno jezo Bodičarja iz oddelka relejev in verjemite, da tudi v nabavnem oddelku ne gre pri kritičnih materialih brez jeze, saj referenti in štali dajo vse iz sebe, da bi dobave materialov bile čim bolj realne in brez večjih motenj. To pa je skoraj nemoogoče z ozirom na situacijo na tržišču, še posebno iz razloga, ker so ravno materiali, ki so največkrat kritični, predmet forsiranega izvoza kar smo že poudarili. Na GTU v tem primeru ni nobene krivde; material je bil pravočasno naročen!

V ilustracijo glede težav, ki so med vsemi podjetji najbolj problematične in akutne pa bi še pripomnili, da je bila potrebna posebna intervencija našega generalnega direktorja pri generalnem direktorju Valjaonice bakra, da naše količine za mesec februar in marec da-

VSE VEČJI JE DELEŽ ŽENSK — Čedalje več jih je v proizvodnji, vendar pa jih premalo sodeluje pri upravljanju

jo ponovno v plan proizvodnje, ker je tovarna v Sevojni stornirala dobave po dinamiki, ki je bila javljena z naše strani za vse medeninaste in bakrene proizvode za mesec februar in marec. Na osnovi omenjene intervencije

z najvišjega nivoja podjetja »Iskra« in obiska naših vodilnih uslužbencev podjetja (Centralne nabavne organizacije) smo uspeli, da so delno količino dali ponovno v plan za mesec februar in marec, ne moremo pa še trditi, da je s tem vse rešeno, ker moramo počakati na rezultate, to je prispetja kritičnih materialov, nakar bomo šele lahko verjeli, da je Valjaonica bakra upoštevala našo

problematiko, ki je iz dneva v dan akutnejša.

Zadovoljni bomo, če bo oddelek za releje in Bodičar lahko razumel naše objektivne težave, v kolikor pa obstoja kakršenkoli dvom, bi prosili, da se zglesi v nabavnem oddelku pri odgovornih ljudeh, ki bodo radi dali natančnejšo analizo glede materiala, ki ga omenja v svojem članku pod rubriko »Pisma bralcev«.

Tudi v proizvodnji se žene dobro uveljavljajo

komu izliti svoj srd, ki je lahko upravičen, lahko pa tudi ne. Kdo ve?

Stvar pa je tale: Zaradi poltrde medenine 0,4 ne moremo dokončati relejev. Navijalni stroji stojijo. Že v januarju smo štiri dni čakali; zdaj pa spet. Splošno se govori, da je GTS material prepozno naročil. Govorice so lahko tudi napačne...

Tov. urednik!

Kaj, če bi Vi podregali tu in tam in dognali, kdo nam dela tako zgago. Ne zamerite jezi in pisavi.

Bodičar iz odd. relejev
Kranj

Vaša jeza nam kar prav pride. Laže pišemo stvarno. Vemo, da Vas ne bomo potlačili s tem, da imajo nekateri EE še hujše težave. Upamo, da ste medenino medtem že dobili.

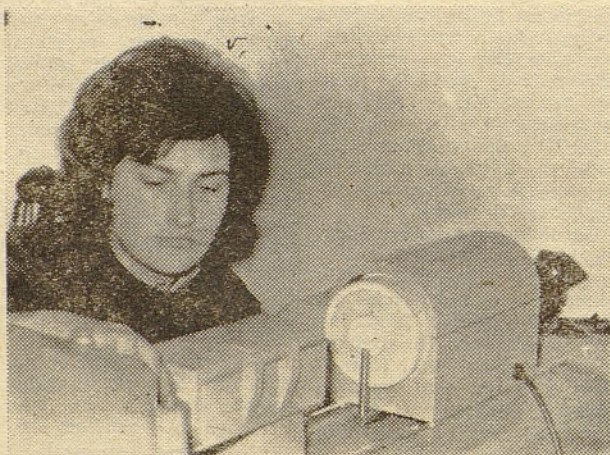
Uredništvo

ODGOVOR NABAVNE SLUŽBE

Oddelek relejev potrebuje medeninaste trakove MS 63 F 38 53 x 0,4, ki so bili prvotno v takšni kvaliteti naročeni v Valjaonici bakra, Sevojno. Omenjeni trakovi so bili naročeni in zaključeni pogodbeno 27. novembra 1962 za poslovno leto 1963. Kot je razvidno, so bili trakovi na-

Erna Rutar dela v Propagandni službi. Kot mnoge naše žene je preživela težka vojna leta. Osemnajst mesecev taborišča Ravensbrück je zrazilo njeno zdravje, ni pa ubilo njene odločnosti in do bre volje

Metalurški tehnik Vesna Hönn — v termično tehnološkem laboratoriju pri dilatometru

Med goriškimi strelci

Strelniška družina v tovarni avtoelektrike je, kot je videti resno prišla za delo, čeprav še ni dolgo, odkar so jo bili ustanovili. Pretekli dnevi so se naši strelci pomerili med seboj za zlato puščico. Udeležba je bila zelo bogata, najboljšo mesto pa je s 176 od možnih 200 krogov dosegel Sergej Černe.

V nedeljo 23. februarja je na okrajnem strelniškem tekmovanju za zlato puščico me 14 ekipami s 65 tekmovalci nastopila tudi 9članska ekipa »ISKRE« iz Sempetra. Našim strelcem močna konkurenca ni dovolila, da bi se bolje odrezali. Kljub temu pa so s svojim plasmajem lahko zadovoljni, saj so trenutno na 3. mestu v svoji sku-

pini medokrajnega prvenstva in čeprav so v dosedanjih srečanjih eno izmed njih izgubili, imajo največ točk. Med posamezniki iz strelniške družine so se to pot najbolje odrezali Damjan Škrt z 246 od 300 možnih krogov, sledila pa sta mu Sergej Černe, Branko Čermelj in drugi. Vsekakor bi bili rezultati tudi v tem tekmovanju boljši, ko naši strelci ne bi nastopili prav v času, ko jih je slepilo sonce, ki je sijalo proti njim skozi okno telovadnice v Sempetru.

Pred ekipo strelcev iz tovarne avtoelektrike sta še dve težki srečanja, vendar naša strelca marljivo vadijo in na tihem upajo...

- K. B. -

Fantom pri vojakih

V prejšnji številki »Iskra« smo objavili sestavek o delu jamarjev, katerih društvo v Sežani povečini sestavljajo člani delovnega kolektiva našega tamkajšnjega obrata. Ob tem se nam je žal primerilo, »prijatelj« po dva tisoč dinarjev. Predlog so na občnem zboru prisotni soglasno sprejeli in je tudi prav, da so se na ta način spomnili svojih »fantov« pri vojakih, ki pred odhodom v JLA niso skoparili s svojimi prizadevanji in napori, da bi se sežansko jamarstvo čim bolj uveljavilo.

Stoparju so s tega občnega zbora poslali pozdrave, v skromno priznanje za njihovo prizadevanja pri razvoju jamarstva dejavnosti v Sežani pa so vsakomur poslali za »prijatelj« po dva tisoč dinarjev. Predlog so na občnem zboru prisotni soglasno sprejeli in je tudi prav, da so se na ta način spomnili svojih »fantov« pri vojakih, ki pred odhodom v JLA niso skoparili s svojimi prizadevanji in napori, da bi se sežansko jamarstvo čim bolj uveljavilo.

Kol

Izvillečki iz sklepov samoupravnih organov

Sklepi 18. seje UO tovarne za elektro-niko in avtomatiko (18. 2. 1964)

● Ker prošnja obrata Sežana za največ kratkoročnega kredita v višini 557.565 dinarjev se vedno ni dokončno rešena, čeprav je načelno že bila odobrena na 16. redni seji UO, UO ponovno zadoljuje splošni sektor, da le-ta to prošnjo z ustreznimi obrazložitvijo čimprej pošlje v obravnavo UO podjetja.

● Po sklepu 16. redne seje upravnega odbora je bila uprava tovarne skupno z vodstvom tehničnega sektorja zadolžena za povečanje dnevnih proizvodnje v montaži gramofonov. V zvezi s tem so bili podzveti vsi možni ukrepi s polno odgovornostjo posameznih služb, željenih rezultatov pa nam kljub vsemu še ni bilo moč doseči in to največ zaradi pogostih materialnih problemov (frikcijska kolesa, obloga itd.) kot tudi zaradi neutručenega tempa dela, kateremu so vzrok ravno pogosti zastoji. Uprava tovarne naj tudi v bodoče redno zasleduje potek te proizvodnje in o kritičnejših problemih, v kolikor bi se pojavili, upravni odbor sproti obvešča.

● Splošni sektor je po sklepu 17. redne seje upravnega odbora izvedel zaslišanje tistih članov kolektiva, pri katerih je inventurni popis ugotovil določeni primanjkljaj v orodju ali drobnem inventarju. Približno dve tretjini zadolžencev je že priznalo svojo krivdo, nekaj pa je še takšnih, ki trdijo, da so se manjkajoča orodja ali inventar našla, na žalost pa se njihove trditve doslej še niso izkazale kot resnične. Splošni sektor naj poskrbi, da se najkasneje do 1. marca 1964 razčistijo tudi preostali manjkaj, nakar naj se takoj prične z odplačevanjem bremenjenih primanjkljajev. Prav tako naj splošni sektor čimprej zasliši tudi vse skladišnike, kot je bilo to določeno po sklepu 17. redne seje UO.

● Po sklepu 17. redne seje UO/2694 je bil Investicijski oddelek zadolžen za pregled sredstev skupne porabe, vendar, ker to delo ne sodi v njihov delokrog, so člani upravnega odbora sprejeli dodatni sklep, ki določa, da naj evidenco nad tem vodi splošni sektor.

Njegova naloga je, da vsaj enkrat letno ugotovi, če so vsi objekti redno vzdrževani oziroma kako uporabniki z njimi ravnaajo. Ker pa je vprašanje stanovanjskih blokov na Pržanu najkritičnejše, naj splošni oddelek pregled teh izvrši najkasneje do 15. marca t. l. in z rezultati se-mani upravni odbor.

● Zaradi pomanjkljivega taje-manja podatkov, ki jih predvideva pravilnik o razdeljevanju osebnih dohodkov

po ekonomskih enotah, je upravni odbor mnenja, da se vzame kot osnova za obračun OD izvršitev plana tovarne, s po planu predvideno delovno silo. Kolikor je plan izvršen in da po planu delovna sila ni prekoračena, se za izplačilo upošteva lestvica, ki jo predvideva imenovani pravilnik.

Ker je bil januarjski plan izvršen s 128 odstotki, bi moralo po lestvici izračunano izplačilo znašati 14 odstotkov. Glede na to, da je bil ta plan nekoliko nižji, so člani UO sklenili, da se izplača samo 7 odstotkov, dočim ostalih 7 ostane kot rezerva za mesec s slabo izpolnitvijo plana.

7-odstotno izplačilo se izplača na dosežene zasluge v rednem delovnem času, oziroma delavcem, ki delajo po normi na zaslužene norme ure. Delavcem, ki niso bili v polnem delovnem razmerju, ti procenti pripadajo samo za opravljeni čas dela. Pri izplačilu naj se upošteva tudi honorarno zaposlene.

Vajencem, ki so zaposleni v naši tovarni, naj se izplača po 500 din.

Kriterij za izplačevanje preseganja plana velja za celo leto, dočim se procenti določajo mesečno.

● Člani upravnega odbora so vzeli na znanje sklep delavskega sveta ter se z njim, v mnenjem, da naj bi upravni odbor v bodoče sam odobral povečanja delovne sile v kolikor bi jo bilo potrebno, v popolnosti strinja.

● V zvezi z gradnjo samostanskega doma v Sentvidu, ki ga bo stanovanjski sklad občine Ljubljana-Siška gradil za potrebe podjetij v občini, so člani upravnega odbora potrdili našo soudeležbo pri tej gradnji s tem, da zadoljujejo splošni sektor, ki naj s Skladom sklene ustrezno pogodbo za izgradnjo 5 enoposteljnih in 5 troposteljnih sob.

Sredstva za kreditiranje te gradnje, naj splošni sektor zagotovi prek skladov podjetja, t. j. prek CUO Iskra - Kranj.

● Članj upravnega odbora so razpravljali o predlogu gospodarskega sektorja za opis materiala za GK6 v skupni vrednosti 8.599.102 dinarjev in na osnovi daljše diskusije sprejeli sklep, da naj tehnični sektor skuša najti možnosti uporabe tega materiala za gramofonske kovčke GK-5, o čemer naj poroča UO na naslednji seji.

Sklepi 52. seje UO Elektromehanika (2. 3. 1964)

● Z ozirom na predvideno daljšo odsotnost direktorja tov. ing. Danila Dolgana zaradi službenega potovanja, je upravni odbor sprejel sklep, da ga v tem času nadomešča tov. Vlado Sodin, šef finančne sektorja.

● Zaradi visokih stroškov obratne ambulante v letu 1963, je upravni odbor sprejel naslednje sklepe:

— Ambulanta naj takoj prične voditi kartotečno evidenco za posamezne kategorije delavcev in to posebej za vsako posamezno enoto podjetja in sicer: Elektromehanika, upravo podjetja, ZZA in šolski center, ter naj tudi pošlje Komunalnemu zavodu za socialno zavarovanje v Kranju oziroma po sedežih teh kategorij delavcev pristojnim zavodom ločene obračune.

— Zdravstvene, laboratorijske, zobozdravniške in tehnične storitve drugim kategorijam oseb, razen onim, ki so navedene v prejšnjem odstavku, niso več dopustne.

— Vse opravljene usluge obratne ambulante v letu 1963 naj se razmejijo po nosilcih stroškov.

Na osnovi te razmejitve naj finančni sektor bremenijo posamezne enote, navedene v prvem odstavku.

● Upravni odbor se ne strinja s predlogom EE vzdrževanja naprav za ukinitve vrtnarske službe, ker smatra, da je potrebna za vzdrževanje in ureditev tovarniškega dvorišča. Kolikor za to delo ništa potrebna dva človeka, naj se ukine delovno mesto »pomožni delavec«.

● V skladu s sklepom DS podjetja od 7. 2. 1964 predlaga upravni odbor DS, da sprejme sklep, po katerem se spreminj 18. člen pravilnika o uporabi družbenih sredstev za osebne avtomobile, dosežanih 40 din se nadomesti s 45 din za I prevožen km; dodatek za sopotnika v višini 2 din pa s 5 din.

● Na predlog centralne poudarjanje delovnih razme-

komisije za sklepanje in odri-ri imenuje upravni odbor za šefa vzdrževalnih služb tov. Vinka GABRA, dipl. ing., dosežanega šefa EE vzdrževanja strojev.

● Za delovno mesto šefa sektorja tehnične kontrole objavlja upravni odbor še zunanji razpis; za izvedbo zadoljuje upravni odbor splošni sektor.

● Upravni odbor potrjuje plan proizvodnje za mesec maj 1964, v skupni vrednosti 1.236.353.000 din.

● Upravni odbor je obravnaval spispek zaposlenih, ki se dopolnilno izobražujejo oziroma šolajo.

Na osnovi analiz in pregledov je ugotovljeno, da so za tovarno deficitarni naslednji poklici: strojni inženir, elektro inženir, ekonomist (fakulteta), strojni tehnik, elektro tehnik, absolventi višje kadrovske šole, orodjar, strugar, strojni ključavničar, rezkalec, finomehanik, elektromehanik, telefonski mehanik.

Upravni odbor je sprejel naslednje sklepe:

1. Vsem, ki se šolajo oziroma dopolnilno izobražujejo v navedenih poklicih se

— plača šolnina in izpitna taksa

— odobri izredni plačani dopust po 99. členu pravilnika o delovnih razmerjih

Pod pogoji:

a) Da končajo šolanje, oziroma dopolnilno izobraževanje v normalnem roku, ki je za posamezne šole določen.

b) Da ostanejo v delovnem razmerju s tovarno Iskra Kranj - Elektromehaniko pet let po končanem študiju.

c) V primeru prekinitve šolanja ali delovnega razmerja iz razlogov, ki jih tovarna ne more smatrati kot opravičljive, morajo povrniti izplačano šolnino in stroške, ki so nastali.

Široški šolnine in izpitnih taks se povrnejo na zahtevo in na podlagi predložene dokumentacije — računa, potrdila o dovršenem letniku, oziroma zaključnem izpitu.

2. Široški šolanja, dopolnilnega izobraževanja na ekonomskih srednjih šolah

— strojepisnih in administrativnih šolah

— jezikovnih tečajih pa se plačujejo le tistim, ki že zasedajo delovno mesto, katero zahteva tako znanje, pa tega znanja nimajo.

3) Vsa gornja določila ne veljajo za člane kolektiva, ki imajo s tovarno kakršnokoli pogodbo o šolanju, pač pa za v bodoče.

● Na osnovi predlogov komisije za racionalizacije in tehnične izboljšave je upravni odbor sprejel naslednje sklepe:

— Tov. Milanu Jelovčanu iz tovarne selenskih usmernikov za izboljšavo na 12 in 15 V galvanskih usmernikih, se izplača premija v višini 65.000 din.

— Tov. Silvu Seražinu iz MTC za izboljšavo pri kontroliranju kaset dvojčkov z novo kontrolno napravo, se izplača premija v višini 88.600 din.

— Predlog tov. Vilija Krivca naj komisija obravnava po določilih novega pravilnika o racionalizacijah in tehničnih izboljšavah. Če za tak primer ni prave definicije, naj zahteva pojasnilo oziroma tolmačenje od uprave podjetja.

Pisma naših bralcev

NAJ BO KONEC TAKIM ODNOSOM!

Že dolga leta kot naročnik »Dela« prav rad prebiram rubriko »Pisma bralcev«. Mimogrede mislim, da bi to rubriko kazalo razširiti tudi v našem tedniku, vendar me je k pisanju nagnalo nekaj drugega. Namreč, v tej rubriki v »Delu« vse prepogosto zasledim pritožbe kupcev naših izdelkov, ki se pritožujejo bodisi nad pomanjkljivostjo, ali še pogosteje nad malomarnim odnosom do pravila in reklamacij.

Pri velikih serijah izdelkov je kaj razumljivo, da ta ali oni izdelek uide budnemu očesu končne kontrole in pride na trg s takšno ali takšno napako. To končno še ni najhujše, če bi kupcu izdelek brž in solidno popravili. Se vedno bi lahko imel o nas dobro mnenje, toda žal pogostokrat berem, da je na primer nekdo pred dolgimi meseci prosil naj bi mu zamenjali le to ali ono malenkost

pri nekem našem izdelku. Preden smo mu ustregli, je bilo treba nekaj urgenc, pa nazadnje celo dopis v rubriki »Pisma bralcev« in šele na to morda, je kupec uspel dobiti tisto, za kar je moral tako dolgo moledovati.

Kot kolikor toliko zavednega člana ISKRE me vsak tak primer v časopisu zaboli, ko pomislim, kako zlahka nekateri v podjetju zapravljajo dobro ime, ko s takim malomarnim odnosom do kupcev povzročajo med njimi nezadovoljstvo in ogorčenje ter jih tako sami silijo, da drugič kupujejo pri konkurenčnih podjetjih.

Mislim, da ni prav, da na vrsto urgenc s strani prizadetih kupcev mesece in mesece ne odgovarjamo, ali pa šele, ko smo ožigosani v rubriki »Pisma bralcev« objavimo kako slabokrvno opravičilo in šele nato prav lagodno opravimo svojo dolžnost do kupca.

Ne vem sicer, kdo je temu kriv, a kot člana kolektiva me ta stvar le boli. Tak odnos do kupcev nam pri vedno večji konkurenci prav gotovo dela medvedjo uslugo. In tega ne jemljimo več tako ravnodušno!

-CR-

ZAHVALA

Prek šestnajst let sem delal v »Iskri« in čeprav sem prišel v Slovenijo iz Črne gore, lahko le dobro govorim o tovarstvu sodelavcev. Ob odhodu v pokoj so mi poklonili tako lepa darila in izrekli toliko lepih želja, da mi bo ostal ta dan nepozaben. Uporabljam priliko in se vsem sodelavcem v kranjski tovarni iskreno zahvaljujem za izkazano naklonjenost in jim želim mnogo uspeha pri njihovem delu.

Marko Martinovič

Temelji tehnične in znanstvene moči SSSR in ZDA

Dve največji industrijski in tehniški sili sveta SSSR in ZDA posvečata velikansko pozornost izobrazbi svojih strokovnih, tehniških in znanstvenih kadrov. V pogledu kvalitete in števila šolanih strokovnjakov vodita obe državi potuhljeni boj ogromnega obsega, v katerem za sedaj prednjači SSSR.

V SSSR se danes šola okrog 40 milijonov otrok in mladih ljudi; med sedmimi in osemnajstimi leti, medtem ko obiskuje šole v ZDA 37 milijonov prebivalcev. Vsako leto stavljajo sovjetske fakultete in univerze na voljo narodu 750.000 novih znanstvenikov in strokovnjakov, a v ZDA 480.000. V dvanajstih mesecih dobi SSSR 120.000 novih inženirjev, ZDA pa samo 60.000. In končno, število študentov v SSSR znaša 5 milijonov, a v ZDA tri milijone in osemstotisoč.

Visoki znanstveni in strokovni kadri se formirajo v SSSR in ZDA na fakultetah, univerzah, znanstvenih institutih in visokih znanstvenih šolah. V SSSR je 40 univerz, ki predstavljajo množične študentske metropole. Sovjetske oblasti zastopajo stališče, da je bolje koncentrirati študente v manjšem številu velikih znanstveno-pedagoških centrov z uglednimi predavateljskimi kadri, kot pa jih drobiti na sto manjših krajevnih fakultet in univerz, katerih kvaliteta pouka in materialne možnosti so skromnejše. Za razliko od SSSR pa imajo ZDA 2000 univerz in ustanov za višjo izobrazbo, od katerih daje 306 ustanov izobrazbo, ki je enaka evropski univerzitetni izo-

brazbi. V SSSR se znanstveni in tehniški kadri izpopolnjujejo na 739 višjih institutih.

Najmočnejši znanstveno-pedagoški center je Moskvska univerza, a v ZDA Tehniški institut v Massachusettsu.

Največja univerza na svetu je v Moskvi. V njej pridobiva izobrazbo 270.000 študentov, ki poslušajo predavanja 10.000 profesorjev v 80 tujih jezikih. Študentom sta na voljo 102 instituta, ki predstavljata najmočnejšo znanstveno-pedagoško koncentracijo na svetu. Samo na Leninem hribu v Moskvi, na Lomonosovi univerzi, je zbranih 22.000 študentov, ki obiskujejo 12 fakultet. Ta univerza je 15-krat večja od kolumbijske univerze v ZDA in pokriva površino 160 hektarjev, ima 460.000 kvadratnih metrov kamnite površine, 150 kilometrov hodnikov, 107 dvigal in knjižnice s 50 milijoni knjig.

Vrh univerzitetnega stolpa je visok 206 metrov, na njem pa je rdeča zvezda iz rubinov, ki bi lahko vzdržala težo celega avtobusa. Če bi kdo želel preživeti v vsaki dvorani te sodobne znanstvene piramide po en dan, bi moral prebiti na Lomonosovi univerzi kar 60 let! V univerzitetni zgradbi je tisoče amfiteatrov, kabinetov, velikanskih diskotek, skladišč, kuhinj, gledaliških in filmskih dvoran, muzejev, astronavičnih observatorijev itd. Moskvičani s ponosom ugotavljajo, da je Lomonosova univerza čebelnjak, v katerem se pripravlja 21. stoletje.

Srce tehniške moči ZDA je pravni institut v Massachusettsu. To je najmodernejše in v pogledu znanstvenih kadrov najiminitnejše središče sveta. V Massachusettsu se izobražuje 6.000 ameriških in tujih znanstvenikov iz 70 dežel. Uporabljajo najmodernejše tehnične metode glede na atome, vesoljsko prehrano in kozmično medicino, pa tudi na drugih znanstvenih področjih. Institut ima najmodernejše znanstveno-raziskovalne laboratorije na zahodu. V raznih ekipah proučujejo tisoče programov, ki obravnavajo tako različna področja kot so arhitektura, humanistične in družbene vede. Daljnosežni programi predvidevajo, da bi dobil M. T. I. najmodernejši akcelerator na svetu in da bo postal svetovni center za elektronske in nuklearne raziskave ter osnovna baza, iz katere se bodo ljudje napotili v vesolje.

(Po »Atomese«)

Tov. Franc Kopač, voznik avtokare se je poslovil in odšel v zasluženi pokoj. 25. decembra 1961 se je pri trčenju težje ponesrečil, in odhaja v pokoj kot invalid. Sodelavci so mu poklonili lepa darila. Za prijeten spomin mu bo mali sodček (napolnjen je bil z rebulo), na katerem so bile vžgane besede: »Vince bom pil, dokler bom živ!« Da bo lažje spravljal pokojnino so mu podarili tudi listino, za preganjanje dolgčasa pa čedro (fajfo), nekaj zavitkov tobaka in kup drugih daril. Na vizitko pa so mu napisali: »Še mnogo srečnih in zadovoljnih let!«

Še enkrat: Zakaj tako?

V zvezi s člankom »Zakaj tako?« pod rubriko »Pisma bralcev« v 7. številki letošnjega lista, nam je PSO poslal naslednjo obrazložitev.

»Pregledali smo dokumentacijo in ugotovili, da je obrat Sežana dobil kondenzatorsko dekada iz skladišča PSO. V skladišču imamo poleg kondenzatorskih dekad tudi uporovne deкаде, zato je prišlo do zamenjave garancijskega lista. Ne da se točno ugotoviti ali je prišlo do zamenjave že v tovarni Horjul ali pri odpremi v skladišču PSO. Po razgovoru s Horjulom smo ugotovili, da je sicer prejela omenjene dopise, vendar ni sodila da je ona kompetentna rešiti reklamacijo v zvezi z garancijskim listom.

Pravilna pot obrata v Sežani v zadevnem primeru bi bila v tem, da bi se takoj obrnili na PSO, ki bi prek skladišča zamenjal neustrezen garancijski list za pravega.

Mnenja smo, da je predmet kljub dejstvu, da obrat v Sežani ni dobil odgovora — malce neprimeren za naš časopis in se čudimo, zakaj se niso obrnili iz obrata v Sežani na PSO, saj so od nas prejeli dekada in garancijski list.«

PSO

Pripis uredništva: Naše mnenje pa je drugačno. Če je obrat v Sežani po našem mnenju naredil napako s tem, da je dvakrat pisal direktno v tovarno, kjer te artikole proizvajajo, bi bilo prav, da bi jim tovarna v Horjulu vsaj odgovorila oziroma poslala omenjeno pismo na PSO. To vsekakor spada k poslovni etiki.

Ne moremo pa tudi razumeti, zakaj naj bi bil tak dopis za naš časopis neprimeren. Vprašanje in odgovor bosta morda le nakazala pravo in hitro poslovanje v podobnih primerih.

Uredništvo

Tov. urednik!

Kot štipendist ZZA sem začel dobivati glasilo »Iskra«, na naslov, ki ni povsem točen in prosim, da ga vnaprej pošiljate na spodaj navedeni naslov.

Pohvalno se mi zdi, da podjetje »Iskra« misli tudi na nas, svoje bodoče sodelavce — zdaj štipendiste, in nas mi-

mo drugih vezi — tudi prek časopisa, v katerem tudi štipendisti dobivajo svoj prostor — seznanja s svojim delom in aktualnimi problemi. Tovariški pozdrav!

Janez Skubic,
Medvode

Vaš naslov nam je poslala kadrovska služba. Kako je prišla od tega naslova, ne vemo. Na vašo željo boste prejeli naslednje številke na vaš novi naslov. Veseli nas, da vam naš tednik koristi pri povezavi z našim oziroma tudi Vašim podjetjem.

Uredništvo

Nekaj o obratni škodi

Zasledovanje in urejanje vprašanja obratne škode je za vsako tovarno pomembna stvar. Glede na to, da doslej v našem podjetju še ni enotnega organizacijskega predpisa v zvezi z reševanjem vprašanj obratne škode, smo se namenili na kratko pogledati, kako je s tem v posamezni naši tovarni oz. enoti skupnih služb.

V tovarni električnih aparatov na primer v tem pogledu ravna v vsi resnostjo in po veljavnem varniškem predpisu, ne da bi imeli v ta namen določeno stalno komisijo za obratno škodo. Po določitvi teh predpisov lahko uslužbenca, ki je iz takega ali takega razloga povzročil tovarni škodo v višini do 2000 dinarjev, kaznuje vodja ekonomske enote, za zneske do 10.000 dinarjev pa direktor tovarne. V primerih, ko bi obratna škoda

preseгла deset tisočakov, obvezno odloča pristojno redno sodišče.

Kadar ob ugotovitvi krivde za nastalo škodo pride do spora med prizadetim in vodstvom tovarne, tedaj za vsak primer posebej upravni odbor določi komisijo, ki zadevo razižče in ustrezno ukrepa.

Temu pomembnemu vprašanju posebno pozornost posvečajo zlasti v zadnjem času. Pri letni inventuri se je namreč pokazalo, da je bilo ponekod zaradi malomarnosti posameznikov precej inventurnih manjkov. V ta namen je bilo izdanih okrog 60 odločb, po katerih so povzročitelji obratne škode oz. manjkov, ki jih je ugotovila inventura, dolžni povrniti tovarni škodo, ki v celoti znaša nekaj manj kot 100.000 dinarjev.

O mnenjih, kritiki in informacijah

(Nadaljevanje z 2. strani)

tičnih organizacij je skoraj ista. Najbrž nam manjka poguma ... Kdo ve? Želimo, da čim več pišejo naši bralci. Nobenega pisma se ne ustrašimo pa čeprav so bodice še tako ostre. Le nekaj nas nervira: če kdo piše preveč osebno! Toda teh pisem je malo. Pri Vašem pismu smo opazili, da mnogo berete in da mislite v dobro celotnega kolektiva Iskre. Svoje misli znate brez strahu prenesti tudi na papir. To nam ugaja. Še se oglasite!

Uredništvo

ISKRA — glasilo delovnega kolektiva Iskra · industrije za elektromehaniko, telekomunikacije · elektroniko in avtomatiko — Urejuje uredniški odbor — Glavni urednik: Pavel Gantar — odgovorni urednik: Igor Slavec — Izhaja tedensko — Tisk in klišej: »CP Goranjski tisk« Kranj